

Kúria
végzése

Az ügy száma: Bfv.II.339/2024/28.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Dr. Harangozó Attila, a tanács elnöke
Dr. Demeter Zsuzsanna, előadó bíró
Dr. Somogyi Gábor, bíró
Dr. Boros Tibor, bíró
Dr. Nagy Antal, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2025. január 9.

Az ügy tárgya: hűtlen kezelés büntette

Terhelt: I. rendű
II. rendű
III. rendű

Első fok: Szombathelyi Törvényszék, 21.B.11/2021/73., ítélet, tárgyalás, 2022. szeptember 23.

Másodfok: Győri Ítéltábla, Bf.I.30/2023/34., ítélet, nyilvános ülés, 2023. november 2.

Harmadfok: -

Az indítvány előterjesztője: I. rendű terhelt védője, II. rendű terhelt védője, III. rendű terhelt védője

Az indítvány iránya: I. rendű, II. rendű, III. rendű terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a hűtlen kezelés büntette miatt I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben I. rendű terhelt védője, II. rendű terhelt védője, III. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványokat elbírálv a Győri Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.I.30/2023/34. számú ítéletét I. rendű, II. rendű és III. rendű terhelt tekintetében hatályon kívül helyezi és a másodfokú bíróságot új eljárásra utasítja.

Elrendeli I. rendű terhelt, II. rendű terhelt és III. rendű terhelt által eddig esetlegesen megfizetett bünyügyi költség összegének a befizetés napjától a visszatérítés időpontjáig számított mindenkor törvényes kamatával együtt történő visszatérítését az I. rendű, a II. rendű és a III. rendű terhelt részére.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

[1] **I.** A Szombathelyi Törvényszék a 2022. szeptember 23. napján kihirdetett 21.B.11/2021/73. számú ítéletében bűnösnek mondta ki – többek között – I. rendű terheltet, II. rendű terheltet és III. rendű terheltet társtettesként elkövetett hűtlen kezelés büntetében [Btk. 376. § (1) bekezdés, (6) bekezdés a) pont], ezért az I. rendű, a II. rendű és a III. rendű terheltet fejenként 5 év börtönben végrehajtandó szabadságvesztés büntetésre, 5 év pénzügyi és cégvezetői foglalkozástól eltiltásra, mellékbüntetésként 5 év közügyektől eltiltásra ítélte.

[2] Az I. rendű, II. rendű és III. rendű terheltet érintően kétirányú fellebbezések folytán másodfokon eljáró Győri Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2023. november 2. napján kihirdetett Bf.I.30/2023/34. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét mindhárom terhelt tekintetében megváltoztatta; az I. rendű és II. rendű terhelt terhére rótt bűncselekmény minősítését és megnevezését helyesen 2-2 rendbeli folytatólagosan, társtettesként elkövetett hűtlen kezelés büntetetté [Btk. 376. § (1) bekezdés, (6) bekezdés a) pont], a III. rendű terhelt terhére rótt bűncselekmény minősítését és megnevezését helyesen folytatólagosan, társtettesként elkövetett hűtlen kezelés büntetetté [Btk. 376. § (1) bekezdés, (6) bekezdés a) pont] és folytatólagosan, társtettesként elkövetett hűtlen kezelés büntetetté [Btk. 376. § (1) bekezdés, (5) bekezdés a) pont] módosította.

[3] Az I. rendű, II. rendű és III. rendű terhelttel szemben kiszabott szabadságvesztés büntetés tartamát fejenként 3 év 6 hónapra, a közügyektől eltiltás mellékbüntetés tartamát 4 évre enyhítette, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét e terheltek tekintetében helybenhagyta.

[4] **II.** 1. A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen az I. rendű terhelt védője, II. rendű terhelt védője és III. rendű terhelt védője terjesztettek elő felülvizsgálati indítványokat.

[5] 1.1. Az I. rendű terhelt védője felülvizsgálati indítványát anyagi jogszabálysértés okán a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára alapította azzal, hogy a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg az I. rendű terhelt bűnösségét. Ezen túl eljárásjogi jogszabálysértésként a Be. 649. § (2) bekezdés c) és d) pontjára hivatkozott, mely szerint a bíróság az ítéletét nem az arra jogosult által emelt vád alapján hozta meg [Be. 649. § (2) bekezdés c) pont], tovább, hogy az ítélet meghozatalára a Be. 607. § (1) bekezdés b) pontjában, illetve a 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértéssel került sor [Be. 649. § (2) bekezdés d) pont első és második fordulat], miután az elsőfokú bíróság „a vádban le nem írt cselekmény alapján a terhelt bűnösségét állapította meg”, valamint utalva a Be. 608. § (1) bekezdés f) pontjára: az „ítélet indokolása a rendelkező résszel teljes mértékben ellentétes”.

[6] Érvelés szerint a vádiratban a büntetőtörvénybe ütköző cselekmény leírása nem terjed ki a hűtlen kezelés törvényi tényállási elemére, a vagyoni hátrányra, bekövetkezésének időpontjára és a vagyoni hátránynak a vagyonkezelési kötelezettség megszegésével fennálló okozatiságára. Állítása szerint a vádiratban nem volt személyre szabottan meghatározva az elkövetési magatartás, nincs állítás arra, hogy a hitelfelvevő cégek a hitelt nem tudták volna visszafizetni, nem állítja a vád, hogy nem lettek volna fedezetek, de nem került sor az egyes vádpontokba szedett hitelügyletek leírására és a terheltek hitelügyletekkel összefüggő tudattartamát meghatározó tények leírására sem.

[7] Rámutatott, hogy amennyiben a hűtlen kezelés törvényi tényállási eleme, a vagyoni hátrány és annak okozatisága a vádiratban nem szerepelt, akkor a bíróság törvényes vád hiányában, illetve a vádon túlterjeszkedve hozott ítéletet, vagyis a vádban le nem írt cselekmény tekintetében állapította meg az I. rendű terhelt bűnösségét.

[8] A vádon túlterjeszkedést azzal összefüggésben is állította, hogy az első- és másodfokon eljáró bíróságok még csak nem is a vádiratban megjelölt hitelügyleteket bírálták el. Ennek kiindulópontjaként azt rögzítette, hogy elfogadva, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében felsorolt iratokra alapította a döntését, akkor – annak tartalma alapján – más hitelügyletek iratait is, vagyis a „hitelügyletek egy meghatározatlan elegyét” bírálta el úgy, mintha azok a vádban megjelölt hitelügyletekhez tartoznának.

[9] Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság valós bizonyíték értékelést nem végzett, továbbá, hogy a bűnjelként kezelt iratok a bizonyítékok felsorolásából kimaradtak. Kifogásolta, hogy az elsőfokú ítélet nem tartalmazza a bizonyítékok mérlegelését, a terheltek büntetőjogi felelősségének megállapításáról való számadást, az elkövetési magatartásra és a vagyoni hátrányra vonatkozó indokolást sem.

[10] Kifejtette, hogy a vádon túli hiányosságok az első- és másodfokú ítéletet is jellemzik. Az elsőfokú ítélet indokolása ugyanis nem csupán a vádpontokra tartozó tényállást, hanem a terheltek büntetőtörvénybe ütköző elkövetési magatartását, illetve a vagyoni hátrányt sem tartalmazza.

[11] Érvelése szerint a jogerős ítélet által megállapított tényállás az anyagi jogot sértően hiányos, mert nem tartalmazza azokat a történeti tényeket, amelyekből következtetni lehetne arra, hogy a terheltek okozták volna a terhükre rótt vagyoni hátrányt és hogy erre a vagyoni hátrány okozásra a tudatuk kiterjedt volna. Hiányzik a jogerős ítéletből annak leírása, hogy a vagyoni hátrány hogyan, milyen okfolyamat eredményeként keletkezett, de azok a tények is, amelyekből következtetni lehetne a vagyonkezelési kötelezettség megszegésére, és hogy a vagyonkezelési kötelezettség megszegése mekkora hitelösszeget érint. Állítása szerint hiányzik az egyes hitelek törlesztésének hiteltípus és hitelcél szerinti forrására vonatkozó tényállás és a hitelcél szerinti törlesztéssel összefüggő, továbbá a hitelügyletek fedezettségét érintő történeti tények rögzítése, e hiányok folytán pedig a jogerős ítélet éppen azokat a történeti tényeket nem tartalmazza, amelyekből következtetni lehetne az I. rendű terhelt tudatállapotára, arra, hogy szándéka akár a köteleességszegést megvalósító magatartásra, akár a vagyoni hátrányra kiterjedt volna.

[12] Utalt rá, hogy azontúl, hogy a másodfokú ítélet felrótta az elsőfokú bíróságnak, hogy ítéletében elmaradt a tényállásban azoknak a konkrét elkövetési magatartásoknak, szabálysértéseknek a leírása, melyek a vagyonkezelői kötelezettségek megszegését jelentették, maga sem tett megállapítást arra, hogy az általa tett – a védő saját szóhasználatával – „semmitmondó” tényállás-kiegészítés alapján melyik kötelezettségszegés áll és milyen mértékig okozati összefüggésben bármiféle vagyoni hátránnyal.

[13] Az I. rendű terhelt tekintetében a jogerős ítéleti tényállás 3. és 8. pontjában írt cselekményeket konkretizálva, azokkal összefüggésben is az elkövetési magatartás hiányát állította.

[14] Tévesnek minősítette a jogerős ítéletben a vagyoni hátrány összegének meghatározásakor az érték alapulvételére, valamint a bűncselekmény befejezettségére vezető tényekre vonatkozó bírósági álláspontokat, az előbbivel összefüggésben hosszasan elemezte és értékelte a szakértői bizonyítás aggályosságát.

[15] A felülvizsgálati indítvány kiemelte, hogy amellett, hogy a jogerős ítélet 2. rendbeli folytatólagosan elkövetett bűncselekmény tekintetében határozta meg az I. rendű terhelt büntetőjogi felelősségét és azt rögzítette, hogy esetében 2.079.610.049 forint vagyoni hátrány

okozása volt megállapítható, az egyes bűncselekményekkel okozott vagyoni hátrány összegét már nem határozta meg, és az ítélet azt sem tartalmazza, hogy az I. rendű terhelt az egyes bűncselekményekkel mekkora összegű vagyoni hátrányt okozott. Ezáltal viszont a rendelkező rész és az indokolás nem felel meg egymásnak.

[16] Külön részletesen is foglalkozott még a Vagyon-visszaszerzési Hivatal eljárásával, kiemelve, hogy a bűnjel kezelés a jogszabályi előírásoknak minimálisan sem felelt meg.

[17] Mindezek alapján elsődlegesen a megtámadott határozat megváltoztatását, az I. rendű terhelt vád alóli teljes felmentésével a törvénynek megfelelő határozat meghozatalát, másodlagosan az eljárás megszüntetését, illetve a jogerős határozat hatályon kívül helyezését és a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság új eljárásra utasítását indítványozta.

[18] 1.2. A II. rendű terhelt védője a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjában, valamint hivatkozva a Be. 608. § (1) bekezdés f) pontjára, a Be. 649. § (2) bekezdés d) pont második fordulatában meghatározott okokból terjesztett elő felülvizsgálati indítványt.

[19] A II. rendű terhelt védője felülvizsgálati indítványa első részében rögzítette az elsőfokú bíróság által megállapított és a másodfokú bíróság ítéletével helyesbített és kiegészített tényállás II. rendű terheltre vonatkozó – a jogerős ítéletnek megfelelően pontokba szedetten megjelölt – részeit, valamint rögzítette a másodfokú bíróság tényállás revízióját követő kvázi összegző megállapításait.

[20] Kiindulva a másodfokú bíróság ítéletének [45] bekezdésében írt indokolásából arra mutatott rá, hogy érdemét tekintve a másodfokú bíróság ehelyütt tett megállapítása ténylegesen azt jelenti, hogy „ami az elsőfokú ítélet tényállásában rögzítésre került az nem tartalmazza az elsőfokú ítélet rendelkező részében megjelenített hűtlen kezelés bűncselekményének a tényállási elemeit.”, amely – álláspontja szerint – azt vonja maga után, hogy „a másodfokú bíróság a terhelt bűnösségének tárgyában az elsőfokú bíróságtól eltérő döntést hozott és »első folyamodásban« állapította meg a II. rendű terhelt bűnösségét.”.

[21] Utalt rá, hogy a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bíróság jogi indokolásának megfelelőssége körében tett álláspontja nemcsak az elsőfokú ítélet indokolásával, de önmagával is ellentétes, miután éppen azt rögzítette, hogy az elsőfokú ítélet tényállása nem tartalmazza a releváns elkövetési magatartásokat és a bűncselekmény eredményét sem, ezért azokat a másodfokú bíróságnak pótolnia kellett. Álláspontja szerint azonban azzal a másodfokú bíróság sem foglalkozott, hogy melyik terheltet pontosan milyen kötelezettségszegés terheli miután azokat az egyébiránt különböző jogállású terhelt tekintetében egységesen és azonosan meghatározva „egybemosta”, továbbá egyik bíróság sem állapította meg azt, hogy mely kötelezettségszegés(ek) áll(nak) közvetlen/releváns okozati összefüggésben a bekövetkezett eredménnyel.

[22] Kiemelte, hogy az irányadó tényállás 3.a., 4.a. pontjaiban részletezett hitelek nyújtásakor a II. rendű terhelt még nem volt az igazgatóság tagja és ekként annak döntéshozatalában sem vett részt, így az ezen hitelnyújtásokhoz kapcsolódóan megállapított vagyoni hátrány értelemszerűen nem számolható el a terhére, ezért a bűncselekményekkel okozott vagyoni hátrány összegének korrekciója kikerülhetetlen.

[23] A tényállás 8.b-c. pontjaiban írt cselekmény vonatkozásában arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság nem tett olyan megállapítást, hogy a II. rendű terhelt a 8.a-d. pontjaiban részletezett bármelyik hitelnyújtásban részt vett volna, bármilyen vagyonkezelési szabályt megszegett volna. Álláspontja szerint az a megfogalmazás, hogy az I. rendű, a III. rendű és a IV. rendű terhelt valamennyi hitelügyletben részt vett, míg a tényállás 8.e. pontja alatt részletezett hitelügyletben a II. rendű terhelt nem vett részt az ellenkezőből való következtetéssel nem lehet pozitív ténymegállapítás alapja.

[24] Érvelése szerint a másodfokú bíróság az említett 3.a., 4. és 8.b-c. tényállási pontokban a vagyoni hátrány összegébe így olyan részcsелеkményeket számított be, amelyek az ítélet más ténymegállapításai alapján nem számíthatók bele abba, az irányadó tényállás így olyan a rendkívüli jogorvoslatban feloldhatatlan ellentmondásokat tartalmaz, amelyek folytán több részcsелеkmény elkövetési értékét (azaz a vagyoni hátrány összegét) az ítélet alapján nem lehet megállapítani. Mindez a Be. 608. § (1) bekezdés f) pontjában meghatározott hatályon kívül helyezésre vezető ok.

[25] A II. rendű terhelt takarékszövetkezetről betöltött jogállásával összefüggésben az irányadó tényállás önmagával ellentétes ténymegállapításai alapján arra hívta fel a figyelmet, hogy a II. rendű terhelt igazgatósági tagként nem volt az „ügyvezetés tagja” és nem volt „vezető állású személy” sem, ezért a banki rendszerekbe sem tudott belépni, így azokból az információkból, amiket a döntéshez a szakmai apparátustól kapott, nem következett az, hogy az adósok nem is fogják visszafizetni a hiteleket.

[26] Az idevonatkozó háttér bemutatása mellett rámutatott, hogy a takarékszövetkezet valójában a II. rendű terhelt és néhány társa pénzintézete volt, akik nyilvánvalóan nem dolgoztak a saját érdekeik ellen és amint azt a bíróság ítélete is megállapította, tevékenységét korábbi, gyengébb szakmai színvonalú működés után fokozatosan javuló szakmai színvonalon látta el.

[27] A felülvizsgálati indítvány részletesen foglalkozott a hitelezési eljárással, a másodfokú bíróság összegző megállapításával a kockázat vállalásról, a döntéselőkészítési eljárásról és az abban álló felelősségről. Ugyancsak részletesen elemezte a hűtlen kezelésre vezető köteleességszegés mint elkövetési magatartás mibenlétét, kitérve a büntethetőséget kizáró megengedett vagy indokolt kockázat kérdéskörére. Ezzel összefüggésben azt hangsúlyozta, hogy a másodfokú – jogerős – ítéletben a II. rendű terhelt terhére megállapított 8 cég-hitelezésből a szakértő csak kettőt (3. és 14. tényállási pont) minősített túlzottan kockázatosnak („D” kategória), így a büntetőjogi felelősség vizsgálata is értelemszerűen csak e két hitelnyújtás kapcsán merülhet fel.

[28] Részletesen foglalkozott a hűtlen kezelés eredménye, a vagyoni hátrány kérdéskörével. A bekövetkezésének időpontjával és az arra vezető okfolyamattal összefüggésben azt emelte ki, hogy a jogerős ítéletben a II. rendű terhelt terhére megállapított valamennyi szerződés életben (hatályban) volt még akkor, amikor a terhelt(ek) rendelkezési joga azok felett megszűnt, ami azt is jelenti, hogy a II. rendű terhelt magatartásával okozati összefüggésben vagyoni hátrány nem következett be, illetve, hogy a vagyoni hátrány nem is a terheltek magatartásával összefüggésben következett be. Ebben a körben kitért még a bank felügyeleti eljárására és a felszámolási eljárásra annak megjegyzése mellett, hogy az elsőfokú ítélet kihirdetését követően az Alkotmánybíróság a 11/2023. (VI. 20.) AB határozatával a takarékszövetkezet felszámolását elrendelő határozatot a felszámolás törvénysértő elrendelése folytán megsemmisítette, így a felszámolási eljárás mint nem létező jogi tény sem hivatkozható.

[29] A bűnösség körében a szándékosság és gondatlanság kérdéskörét külön érintette azzal, hogy az alapügyben eljáró bíróságok nem vizsgálták a tudatos gondatlanság feltételeit a bűncsелеkmény eredménye tekintetében.

[30] Kiindulásként leszögezte, hogy álláspontja szerint a II. rendű terhelt nem szegte meg az igazgatósági tagságából reá irányadó általános vagyonkezelési szabályokat és ezért tényállási elem – az elkövetési magatartás – hiányában nem is követett el bűncsелеkményt.

[31] Ugyanakkor azt is hangsúlyozta, hogy önmagából abból a tényből (feltételezve), hogy a hitelezés körében őt terhelő kötelezettségeit szándékosan megszegte, még nyilvánvalóan nem következik az, hogy szándékossága a „bekövetkezett” vagyoni hátrányra is kiterjed,

miután szándékos kötelességszegéshez társulhat gondatlan eredmény. Az eredménnyel összefüggésben pedig utalt a II. rendű terhelt tekintetében a tevékenységi engedély visszavonásakor még hatályban lévő hitelszerződések kapcsán arra, hogy feltételezett szándékos kötelességszegés eredmény (vagyonhiány) nélkül – feltéve, hogy a szándékosság a vagyonhiány okozására is kiterjedt – elméletileg a bűncselekmény kísérletének a megállapítását vethetné fel.

[32] Összegezve, a bűnfelelősséget érintően álláspontja szerint a II. rendű terhelt tekintetében elsődlegesen kötelességszegés, illetve vagyonhiányhiányában, másodlagosan a cselekmény társadalomra veszélyességét kizáró megengedett kockázatvállalás miatt, harmadlagosan szándékos bűnösség hiányában nem valósult meg a jogerős ítéletben megállapított hűtlen kezelés büntette.

[33] A másodfokú bíróság a II. rendű terhelt terhére rótt bűncselekmények minősítésével kapcsolatban azt sérelmezte, hogy azontúl, hogy a másodfokú bíróság az egyes terheltek által összesen okozott vagyonhiány összegét meghatározta, a II. rendű terhelt 2 rendbeli bűncselekménye egyikéhez sem rendelt vagyonhiány összeget, melyhez képest ráadásul a jogerős ítéletében olyan bűncselekményekben állapította meg a II. rendű terhelt bűnösségét, amelyek elkövetési értéke (azaz a vagyonhiány összege) az ítélet alapján nem is határozható meg. Márpedig a vagyon elleni bűncselekmény elkövetési értékének hiányában annak minősítése sem határozható meg.

[34] A II. rendű terhelt védője álláspontja szerint „a másodfokú bíróság minősítése antagonisztikus ellentmondást eredményezett az ítélet rendelkező része és indokolása között. Ez pedig olyan feltétlenül hatályon kívül helyezést eredményező (ún. abszolút) eljárási szabálysértés, amely felülvizsgálati eljárásban is a jogerős ügydöntő határozat hatályon kívül helyezését és új eljárás elrendelését indokolja.”.

[35] A megállapított bűncselekménnyel összefüggésben kifogásolta a társtettesi alakzat megállapítását az önálló tettesség helyett, továbbá a megállapított rendbeliséget is azzal, hogy az azonos jogviszonyon belül elkövetett több kötelességszegés természetes egység, így az nem tartozik a folytatólagosan elkövetett bűncselekmény jogi kategóriájába. Konkrétan megjelölve a II. rendű terhelt terhére rótt bűncselekményekben a hitelnyújtások időpontjait, azt állapította meg, hogy nincsenek olyan részkelekmények, amelynek elkövetési magatartásai között akár 6 hónap eltelt volna, így érvelése szerint a cselekmény – akár természetes, akár folytatólagos egység – kizárólag 1 rendbeli hűtlen kezelés büntette megállapítására vezethetne.

[36] Védői összegzésében tájékoztatásul megjegyezte azt is, hogy a II. rendű terhelttel szemben, mint a hitelszövetkezet igazgatóságának tagjával és tulajdonosával szemben a Zala Megyei Főügyészség a B.731/2015/68. számú vádiratában – ugyanilyen tényállás alapján, amely miatt a jelen felülvizsgálattal érintett alapügyben jogerős marasztaló ítélet született – hűtlen kezelés büntette miatt vádat emelt, és a Zalaegerszegi Törvényszék a személy 1 és társai ellen hűtlen kezelés büntette és más bűncselekmények miatt 3.B.66/2020. szám alatt indított büntetőügyben, a 2024. február 9. napján kihirdetett 149. sorszámu ítéletével II. rendű terhelt – azon ügyben IV. rendű – terheltet az ellene folytatólagosan elkövetett hűtlen kezelés büntette miatt emelt vád alól (nem jogerősen) felmentette.

[37] Mindezek alapján elsődlegesen, egyrészről tényállásszerűség (kötelességszegés mint elkövetési magatartás, illetve a II. rendű terhelt magatartásával okozati összefüggésben bekövetkező vagyonhiány) hiányában, végső soron bűncselekmény hiányában, másrészről a cselekmény társadalomra veszélyességét kizáró megengedett kockázatvállalás alapján, bűncselekmény hiányában, harmadrészről szándékos bűnösség hiányában ugyancsak bűncselekmény hiányában annak megállapítását indítványozta, hogy a jogerős ítélet a büntető anyagi jog szabályainak a megsértésével állapította meg a II. rendű terhelt bűnösségét. Ezért a

jogerős marasztaló határozatok megváltoztatását és a törvénynek megfelelő határozat meghozatalát indítványozta a II. rendű terheltet az ellene, a Btk. 376. § (1) bekezdésében meghatározott, a (6) bekezdés a) pontja szerint minősülő és büntetendő társtettesként elkövetett hűtlen kezelés büntette miatt emelt vád alóli felmentéssel. Másodlagosan a másodfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és az ítéletábra új másodfokú eljárás lefolytatására utasítását, a felülvizsgálati indítványa elbírálására pedig nyilvános ülésen kitűzését indítványozta.

[38] 1.3. A III. rendű terhelt védője felülvizsgálati indítványában a felülvizsgálat törvényi okaként anyagi jogszabálysértésre hivatkozással a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontját, eljárási jogszabálysértés okán a Be. 649. § (2) bekezdését jelölte meg.

[39] A jogerős ítélet a III. rendű terheltre irányadó tényállásának részletes rögzítése mellett azt fejtette ki, hogy a III. rendű terhelt az ítélet által ismertett jogszabályok alapján nem volt vezető állású dolgozó, sem ügyvezető a takarékszövetkezetnél, ekként a másodfokú bíróság e körben tett megállapításai iratellenesek. Kifejtette, hogy a III. rendű terhelt külsős igazgatósági tagként, az igazgatóság munkájában laikus személyként vett részt, érdemi döntési jogkörrel nem rendelkezett. Meglévő végzettsége és korábbi szakmai gyakorlata alapján a vezető állású személyek számára előírt végzettséggel és gyakorlattal nem rendelkezett, annak megválasztható sem volt.

[40] Kizárólag szakmailag előkészített anyagokból dolgozott, azokból az információkból pedig nem következett, hogy az adósok a hitelek visszafeizetni nem fogják. Hangsúlyozta, hogy a III. rendű terhelt az elkövetéskor nem látta, nem láthatta, se nem ismerte fel magatartásának jellegét és annak következményeit, miután a szükséges végzettséggel, képzettséggel és képesítéssel nem rendelkezett, mindemellett tisztában volt azzal, hogy az előkészítést megfelelő végzettséggel és engedélyekkel rendelkező szakmai csapat végezte. Mindezek alapján álláspontja szerint a III. rendű terhelt esetében legfeljebb a gondatlan elkövetés vizsgálata merülhet fel, amely a szándékosságot megkövetelő hűtlen kezelés megállapítását kizárja.

[41] Kifejtette, hogy a jogerős ítélet szerinti hűtlen kezelés a tényállásszerűség hiányában nem valósulhatott meg elsődlegesen a bűnösség fokára, másodlagosan a cselekmény társadalomra veszélyességét kizáró megengedett kockázatvállalásra tekintettel. Ez utóbbi kapcsán hangsúlyozva, hogy e kérdéskört az alapügyben eljáró bíróságok kellő mértékben nem is vizsgálták, a Legfelsőbb Bíróság elvi döntésére hivatkozással azzal érvelt, hogy a közgazdasági egyetemi végzettséggel, magas szintű pénz- és hitelügyi szakismerettel, nagy múltú szakmai tapasztalattal nem rendelkező III. rendű terhelt alappal hivatkozhat arra, hogy nem ismerte fel cselekménye társadalomra veszélyességét, ezért vele szemben a törvényi tényállás megvalósulása esetén is büntethetőséget kizáró ok áll fenn.

[42] A bűnösséggel összefüggésben dogmatikailag hibásnak minősítette az alapügyben eljáró bíróságok indokolását azzal, hogy azon feltételezett tényből, hogy a III. rendű terhelt a hitelezés körében az őt terhelő kötelezettségeket megsértette, még nem következik az, hogy szándékossága az eredményre, vagyis a vagyoni hátrányra is kiterjedt. A vagyoni hátrány körében pedig azt is megjegyezte, hogy a III. rendű terhelt terhére megállapított valamennyi kifogásolt hitelszerződés élő szerződés volt a tevékenységi engedély 2014. január 22-i visszavonásakor, így a hűtlen kezelés eredménye sem következett be, amely a bűncselekmény befejezett alakzata megállapítását zárja ki.

[43] Sérelmezte az elsőfokú ítélet a III. rendű terheltet érintő indokolásának hiányosságát azzal, hogy az elsőfokú bíróság bizonyítékértékelő, mérlegelő tevékenysége ellenőrizhetetlen, átláthatatlan, az ugyanis főként a végső következtetéseit rögzítette a bizonyítékforrás és a logikai következtetés nélkül. Álláspontja szerint az elsőfokú ítélet adós maradt a terhelti

magatartások jogi szempontú elemzésével és értékelésével, amely a bíróság által megállapított bűncselekmény törvényi tényállása megvalósulására vezetett.

[44] Sérelmezte továbbá az első- és a másodfokú bíróság eljárását abban a tekintetben is, hogy azok nem vizsgálták a nyomozati szakban eljáró hatóságok nyomozati eljárás lefolytatására való felhatalmazását. A nyomozás folytatásával kapcsolatos normák és a konkrét ügyadatok részletes ismertetését követően azzal érvelt, hogy a nyomozati cselekmények túlnyomórészt, köztük a gyanúsított kihallgatásait is úgy kell tekinteni, mintha meg sem történtek volna, miután azokat a ... nyomozó osztály fogatosította, amely azonban nem jogosult önálló nyomozati cselekmények végrehajtására. Álláspontja szerint, miután ezáltal a nyomozati szak jelentős része törvénytelen, arra törvényes vád sem épülhet.

[45] Összegzésében azt is kiemelte, hogy az alapügyben eljáró bíróságok ítéleteiben számos ellentmondás van, a tényállás felderítése sem történt meg teljes körűen, mind az első-, mind a másodfokú bíróság ítéletének indokolása homályos. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság a jogszabályoknak megfelelő döntése az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése és az elsőfokon eljáró bíróság új eljárásra utasítása lett volna, miután az elsőfokú döntés indokolása a büntetőjogi főkérdés tekintetében jelentős mértékben hiányos, abból a bíróság döntési folyamata nem követhető nyomon.

[46] Mindezek alapján elsődlegesen a III. rendű terhelt tekintetében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az eljárás megszüntetését, másodlagosan a jogerős ítélet megváltoztatását és a III. rendű terhelt vád alóli felmentését, és a felülvizsgálati indítványa nyilvános ülésen elbírálását indítványozta.

[47] A Kúria az indítványok alapján külön-külön megindult felülvizsgálati eljárásokat a 2024. szeptember 19. napján meghozott a Bfv.II.767/2024/10. számú és a Bfv.II.823/2024/8. számú végzésével egyesítette.

[48] 2.1. A Legfőbb Ügyészség a BF.339/2024/13. számú átiratában I. rendű és III. rendű terhelt védői által előterjesztett felülvizsgálati indítványokat részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta, ezért az I. rendű és a III. rendű terheltek tekintetében a jogerős ítélet hatályban fenntartását indítványozta.

[49] Utalva a felülvizsgálat tényállás támadás tilalmát előíró rendelkezésére, I. rendű terhelt védőjének a szakértői bizonyítást, III. rendű terhelt védőjének az eljáró bíróság bizonyítékértékelő tevékenységét sérelmező, továbbá eljárási szabálysértésként az indokolási kötelezettség megsértésére és a nyomozó hatóság eljárásának törvényteleniségére hivatkozások kapcsán a felülvizsgálat törvényben kizártsága mellett érvelt.

[50] A vádat benyújtására jogosult Vas Megyei Főügyészség eljárására tekintettel III. rendű terhelt védőjének a „törvényes vád” hiányára történő hivatkozását alaptalannak tartotta, mint ahogy I. rendű terhelt védőjének az ítélet rendelkező része és az indokolása közötti ellentét mint eljárási szabálysértésre való hivatkozását is. Ebben a körben, amellet, hogy egyetértett az I. rendű terhelt védőjének azon kifogásával, hogy a jogerős ítélet csak összesítve tartalmazza a vagyoni hátrány összegét, meghatározatlanul hagyva az ebből két rendbeli cselekményre külön-külön jutó összegeket, arra mutatott rá, hogy a másodfokú ítélet indokolása [75] bekezdésében a másodfokú bíróság egyértelművé tette a tényállási pontok felsorolásával, hogy mely rész-cselekmények tartoznak az egyes cselekményegységbe. Miután pedig a jogerős ítéleti tényállás minden egyes rész-cselekménynél tartalmazza az I. rendű terheltnek felróható vagyoni hátrány összegét, egyszerű matematikai művelettel meghatározható a rész-cselekmények által alkotott külön-külön törvényi egységgel együttesen okozott vagyoni hátrány összege, amely egyébként összegszerűségében megfelel az I. rendű terhelt terhére megállapított összes vagyoni hátrány összegével.

[51] Az I. rendű terhelt védője által hivatkozott vádelv sérelmével összefüggésben előadott kifogását sem tartotta alaposnak azzal, hogy a benyújtott vádirat a törvényi követelményeknek megfelelően tartalmazta azon történeti tények leírását, amelyből a büntető törvénykönyvbe ütköző cselekményre lehet következtetni. Kifejtette, hogy a vádirat tartalmazza az I. rendű terhelt tekintetében a vagyonnevelői minőséget magalapozó tényeket, a szabályzatok és jogszabályi rendelkezések tudatos megsértésével járó hitelkihelyezésben álló elkövetési magatartást, az egyes tényállási pontokban a hitelszerződések egyes főbb adatait, a döntést megszavazók személyét és a vagyoni hátrány összegét is.

[52] Az irányadó tényállás az I. rendű és a III. rendű terhelteket érintő pontjaiban irányadó tényállás részek részletes elemzésével érvelt amellett, hogy az irányadó tényállás alapján mind az I. rendű, mind a III. rendű terhelt tekintetében megállapítható a hűtlen kezelés büntetnének valamennyi tényállási eleme, továbbá a bűnösségre vonatkozó tények is rendelkezésre állnak, így a felülvizsgálati indítványoknak az elkövetési magatartás hiányára, a konkrét köteleességszegés hiányára, a vagyoni hátrány téves megállapításaira vonatkozó érvei sem alaposak.

[53] Mindemellett egyetértett a III. rendű terhelt védőjének azon álláspontjával, hogy a 3.a. tényállási pont szerinti hitelügylettel okozott vagyoni hátrány összege a döntés időpontjában igazgatósági tagsággal még nem rendelkező III. rendű terhelt terhére nem róható, azonban utalt rá, hogy miután a 3.a. pontban írt cselekmény a 3.b., 3.c., 3.d., a 8.b., a 14.b., a 15. és a 17.b. pontban foglalt rész-cselekményekkel alkot folytatólagos törvényi egységet, a 3.a. pontban írt hitelügylet figyelmen kívül hagyása sem a bűnösség, sem a jogerős ítélet szerinti minősítést nem érinti. Mindez a sérelem a törvényt sértő minősítésen alapuló felülvizsgálati okra alapítva sem vezetne eredményre.

[54] 2.2. A Legfőbb Ügyészség a BF.339/2024/4. számú átiratában a II. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt alaposnak találta, és a másodfokú bíróság ítéletének a II. rendű terhelt tekintetében hatályon kívül helyezését és a másodfokú bíróság új másodfokú eljárás lefolytatására utasítását indítványozta.

[55] A II. rendű terhelt védőjének a másodfokú bíróság ítéletében 2 rendbelinek minősített cselekményével összefüggésben, az 1-1 rendbeli cselekményre jutó vagyoni hátrány összeagszerű meghatározásának elmulasztását ért kifogását – akárcsak az I. rendű terhelt esetében – ugyanazon indok mellett – nevezetesen, hogy az a másodfokú ítélet [75] bekezdésében külön zárójel között feltüntetett, az egy-egy folytatólagos egységet képező rész-cselekmények vagyoni hátrány összegeiből összeadással meghatározható – osztotta, azzal, hogy ezáltal a felülvizsgálati indítványban írtak szerinti ellentét a másodfokú ítélet rendelkező része és indokolása között nem áll fenn.

[56] A II. rendű terhelt terhére rótt cselekmények irányadó tényállás szerinti részeinek idézésével azzal is egyetértett, hogy a tényállás helyenként egymásnak ellentmondó megállapításokat is tartalmaz, mely álláspontja szerint nem a rendelkező rész és az indokolás közötti ellentét, hanem büntető anyagi jogi szabály sérelme, amennyiben a felülvizsgálati eljárásban kötelezően irányadó tényállás a terhelt cselekményének minősítésére vont jogi következtetés felülvizsgálatát nem teszi lehetővé.

[57] Álláspontja szerint – egyetértve a felülvizsgálati indítványban a tényállás 3.a. pontját érintően kifejtett ellentmondásra – az egyes rész-cselekményekre fennálló bűnösség esetleges kiesése következtében a másodfokú bíróság szerint törvényi egységet képező 3.a-d., 8.b., 14.b., 15. és 17.a-b. pontokban foglalt rész-cselekmények helyes minősítése kérdésében nem lehet dönten.

[58] 3.1. Az I. rendű terhelt védője a Legfőbb Ügyészség átiratára tett írásbeli észrevételében a felülvizsgálati indítványban foglaltak változatlan fenntartása mellett azt

emelte ki, hogy a másodfokú bíróság minősítése szerinti 2 rendbeli cselekménynek az egyes részecselekményekkel érintett vagyoni hátrány összezszerűsége nem feleltethető meg.

[59] Beadványában ezt követően, a Legfőbb Ügyészség átiratában foglaltakat és a másodfokú bíróság tényállaskiegészítését szem előtt tartva, részletesen elemezte a jogerős ítélet tényállásának az I. rendű terheltre rótt cselekmények pontokkal jelölt részeit, álláspontját pedig akként összegezte, hogy a jogerős ítéleti tényállás alapján a hűtlen kezelés bűncselekmény megvalósulására nézve megnyugtatóan nem lehet állást foglalni.

[60] 3.2. A II. rendű terhelt védője a Legfőbb Ügyészség átiratára tett észrevételében amellett, hogy osztotta a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése és a másodfokú bíróság új eljárásra utasítása iránti ügyészségi álláspontot, a felülvizsgálati indítványában foglaltak változatlan fenntartásáról nyilatkozott.

[61] 3.3. A III. rendű terhelt védője a Legfőbb Ügyészség átiratára tett észrevételében hivatkozva a II. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítvány és a Legfőbb Ügyészség arra tett észrevételének lényegi részeire, a III. rendű terhelt esetében a túlnyomó helyzetbeli azonossággal érvelt.

[62] Utalt rá, hogy a II. rendű terhelthez hasonlóan a III. rendű terhelt tekintetében is fennáll a 2010. december 31. napja előtt nyújtott hitelek vonatkozásában a bűnfelelősség alól mentesítésre alapot adó körülmény, ennek folytán a tényállás 3. pontjában megállapított elkövetéssel érintett összeg csökken, amely kihatással van a III. rendű terhelt terhére rótt cselekmény minősítésére.

[63] Megjegyezte, hogy a tényállás 3.a. pontját érintő ellentmondás miatt, az egyes részecselekményekre fennálló bűnösség esetleges kiesése következtében a másodfokú bíróság szerint törvényi egységet képező 3.a-d., 8.b., 14.b., 15. és 17.b. pontokban foglalt részecselekmények helyes minősítése és annak enyhébben történő minősülése kérdésében dönteni nem lehet.

[64] Mindezen túl a felülvizsgálati indítványában foglaltakat változatlanul, annak irányát érintően a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezésére és a másodfokú bíróság új eljárásra utasítása pontosítása mellett fenntartotta.

[65] 4. A III. rendű terhelt a Legfőbb Ügyészség átiratára tett írásbeli észrevételében védője indítványához csatlakozott és azzal túlnyomórészt azonos érveket fogalmazott meg. Hangsúlyozta, hogy nem volt vezető állású személy, ugyanakkor az ítéletek olyan szabályok megszegését telepítettek rá, amelyek kizárólag vezető állású személyekre vonatkoztak. Utalt rá, hogy az igazgatósági tagságra vonatkozó szabályok kizárólag általános gondosságot írnak elő, annak megfelelően is járt el, de érdeke sem fűződött sem saját magának, sem társainak szándékosan kárt okozni.

[66] Külön kitért a szakértői véleményhez való eltérő bírósági hozzáállásokra azzal, hogy a vele szemben hasonló tárgyú, a Zalaegerszegi Törvényszék előtt folyamatban volt ügyben a bíróság – szemben a támadott alapügyben eljáró Szombathelyi Törvényszékkel – határozottan rámutatott a kompetencia szükségességére és a téves logikára. Külön kitért a fedezetek jelentőségére, a vagyoni hátrány bekövetkezésének időpontja megállapítása szempontjából releváns tényekre, a vagyoni hátrány számításának téves módjára és összezszerűségére. Mindezek alapján felmentő ítélet meghozatalát, vagy a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését indítványozta.

[67] 5. A Kúria a 2024. július 31. napján meghozott Bfv.II.339/2024/6. számú végzésével a II. rendű terhelttel szemben kiszabott és foganatba vett 3 év 6 hónap börtönben végrehajtandó szabadságvesztés, valamint a Pb.1665/2023. számon előírt 2.720.047 forint bünyügyi költség végrehajtását félbeszakította és elrendelte a II. rendű terhelt szabadlábra helyezését.

[68] **III.** Az I. rendű, a II. rendű és a III. rendű terheltek védői által előterjesztett felülvizsgálati indítványok az alábbiak szerint alaposak.

[69] 1. A Kúria a felülvizsgálati indítványokról – a II. rendű és a III. rendű terhelt védői által indítványozott eljárási formával szemben – a Be. 660. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint, tanácsülésen döntött.

[70] Az indítványok a döntés meghozatalára nyilvános ülés kitűzését kérték.

[71] A felülvizsgálati indítványról való döntés meghozatalának főszabály szerinti eljárási formája a tanácsülés és a törvényben meghatározott esetekben van helye nyilvános ülés kitűzésének [Be. 655. § (1) bekezdés és Be. 660. § (1) és (2) bekezdés]. A Be. 660. § (2) bekezdésben meghatározott, a tanácsülésen való eljárás alóli kivételes eset, amikor a Kúria a felülvizsgálati indítványról nyilvános ülésen határoz. Erre egyfelől akkor kerülhet sor, ha a felülvizsgálati indítványt a terhelt terhére terjesztették elő, és a terhelt vagy a védő a felülvizsgálati indítvány kézbesítésétől számított nyolc napon belül a nyilvános ülést indítványozza; ebben az esetben nyilvános ülést tűz ki. Nyilvános ülésen bírálendő el a felülvizsgálati indítvány – irányától függetlenül – akkor is, ha az ügyben a tanács elnöke egyéb okból nyilvános ülés megtartását tartja szükségesnek; ez azonban a tanács elnökének mérlegelésére bízott, az ügyészség, illetve a terhelt vagy a védő nem kényszerítheti ki.

[72] A jelen ügyben a felülvizsgálati indítvány a terheltek javára szól, ekként a Be. 660. § (2) bekezdés a) pontjában meghatározott, az indítvány nyilvános ülésen való elbírálása kötelező törvényi esete nem áll fenn. A tanács elnökének mérlegelési jogköre pedig az indítványban foglaltakhoz nem kötött. A védők részletesen kifejtették az indítványaikat, a Legfőbb Ügyészség arra észrevételeket tett, amire a terheltek és védőik észrevételezési joga is biztosított volt. Miután a felülvizsgálati eljárás jogkérdések – és nem ténykérdések – elbírálására hivatott és a felülvizsgálati indítvány az előterjesztő valamennyi jogkérdést érintő problémája kifejtésére alkalmas eszköz, a felülvizsgálati indítványról való döntés főszabály szerinti eljárási formájától való eltérés nem volt indokolt.

[73] 2. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, ami a Be. 648. §-a alapján csak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügyszöveg határozatával szembeni jogi – és nem pedig ténybeli – kifogás lehetőségét biztosítja és kizárólag a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető, ezért az azon kívül eső anyagi vagy eljárásjogi kérdések a felülvizsgálatban közömbösek.

[74] A Be. 659. § (5) bekezdése alapján a Kúria a jogerős ügyszöveg határozatot – a feltétlen hatályon kívül helyezésre vezető okok kivételével – csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül.

[75] A feltétlen hatályon kívül helyezésre vezető ok az eljárás olyan súlyos hibája, amely rendkívüli jogorvoslati eljárásban is a jogerős ítélet mérlegelés nélküli megsemmisítésére vezet, vagyis az ilyen szabálysértés megállapítása esetén az ítélet érdemi felülbírlata már szóba sem jön {[Be. 663. § (2) bekezdés]; (Kúria Bfv.I.645/2022/9., Bfv.I.587/2022/75., Bfv.II.84/2022/10.)}. Miután valamennyi felülvizsgálati indítvány – tartalmában vagy jogszabályi hivatkozásként – ilyen eljárási sérelemre hivatkozott, a Kúria elsőként ezeket vizsgálta meg.

[76] 3. Eljárási jogszabálysértés körében a felülvizsgálati indítványokban I. rendű terhelt védője az arra nem jogosult vádja alapján való eljárást [Be. 649. § (2) bekezdés c) pont], illetve a vádon túlterjeszkedést [Be. 649. § (2) bekezdés d) pont, 607. § (1) bekezdés b) pont], I. rendű és II. rendű terhelt védői az ítélet rendelkező része és indokolása közötti ellentétet [Be. 649. § (2) bekezdés d) pont, 608. § (1) bekezdés f) pont], I. rendű és III. rendű terhelt

védői a bíróság indokolási kötelezettségének teljesítését, III. rendű terhelt védője a vád törvényességét érintő eljárásjogi szabálysértést kifogásolta.

[77] 4. Felülvizsgálatnak a bíróság jogerős a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen eljárási szabálysértés miatt kétségtelenül helye van [Be. 648. § b) pont], azonban eljárási szabálysértés miatt felülvizsgálati indítvány kizárólag a Be. 649. § (2) bekezdésében felsorolt esetekben terjeszthető elő. I. rendű terhelt védője által a bűnjelkezelés szabályosságára, továbbá általa és III. rendű terhelt védője indítványában megjelölt indokolási kötelezettség megsértésére, illetve a vád törvényességére vonatkozó kifogások nem ilyenek.

[78] 4.1. A felülvizsgálatot megalapozó eljárási szabálysértések taxatív felsorolásában ugyanis az indokolási kötelezettség elmulasztása nem szerepel, az a hatályos törvény szerint kizárólag a rendes jogorvoslat keretében vezethet hatályon kívül helyezéshez [Be. 609. § (2) bekezdés d) pont], de a rendkívüli jogorvoslatként szabályozott felülvizsgálat alapjául már nem szolgálhat. Az indokolási kötelezettség megsértésére alapított, már nem létező felülvizsgálati okra hivatkozó 2018. július 1. napja után előterjesztett felülvizsgálati indítvány a törvényben kizárt (Kúria Bfv.II.1.087/2018/9. (BH 2019.196.)).

[79] 4.2. Nem alapoz meg felülvizsgálatot a vád törvényességére vonatkozó kifogás, amelyet a III. rendű terhelt védője a nyomozás eljárási cselekményeinek bizonyos részét foganatosító szerv hibájára vezetett vissza. A Kúria már korábbi határozataiban rögzítette, hogy a nyomozás során megvalósult eljárási szabálysértés vagy a vádemelést megelőző szakasz esetleges hiányosságai a vád törvényességét nem érintik (EBH 2013.B.23. és EBH 2011.2299.). A vádemelésre jogosultság vizsgálata nem terjed ki a vádelőkészítési (nyomozási, vádemelési) szakaszra. A vád törvényessége szempontjából közömbös ezért az is, ha az eljáró nyomozó hatóság a hatáskörét túllépve folytatta le a nyomozást (BH 2016.109.).

[80] A nyomozás során elkövetett esetleges eljárási szabálysértések nem vezetnek a törvényes vád hiányához. Ezek – megvalósulásuk esetén – relatív eljárási szabálysértések, amelyek nem tartoznak a Be. 608. § (1) bekezdésében felsorolt és a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja szerint felülvizsgálat alapjául szolgáló eljárási szabálysértések körébe.

[81] A vád megalapozottságának vitatása ugyancsak nem lehet felülvizsgálat tárgya, hiszen a törvény pontosan meghatározza a felülvizsgálattal érintett kört, ez pedig a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozatára terjed ki. Ehhez képest a vád az állam – bűncselekmény miatt keletkezett – büntető igénye, amely egyben a bírósági eljárás alapja és tárgya. A vádelv a funkciómegoszlás érvényesülésének fontos garanciája, amely abban nyilvánul meg, hogy a bíróság eljárására csak vád alapján és a vád keretei között kerülhet sor. A bíróság érdemi, igazságszolgáltatási tevékenysége során magáról a vádról kell döntenie, amelyet maradéktalanul el kell bírálania; ez a büntetőeljárás bírósági szakaszának lényegi eleme [Be. 6. § (1) és (2) bekezdés]. A vád törvényessége szempontjából azonban annak megalapozottsága – bizonyíthatósága – közömbös, az a büntetőper érdemi kérdése, amelyre a bíróság ügydöntő határozata ad választ (EBH 2015.B.10.III.).

[82] A hatályos Be. alapján a vád törvényességével összefüggésben kizárólag az felülvizsgálati ok, ha nem az arra jogosult emelt vádat [Be. 649. § (2) bekezdés c) pont]. A vádiratot benyújtó Vas Megyei Főügyészség tekintetében ugyanakkor ilyen okot sem a III. rendű terhelt indítványa, sem az I. rendű terhelt védőjének indítványa nem vetett fel, bár utóbbi e felülvizsgálati okot jogszabályi alappal is megjelölte. I. rendű terhelt védőjének indítvány azonban ezt leginkább – a felülvizsgálati indítvány tartalma alapján – a vádon túlterjeszkedés kifogása kapcsán hivatkozta.

[83] Ezzel összefüggésben a Kúria megjegyzi, hogy a Be. 2018. július 1-jei hatálybalépésének normaszövege szerint, váddal kapcsolatban felülvizsgálati okot az képez,

ha a bíróság a határozatát nem az arra jogosult által emelt vád alapján hozta meg [Be. 649. § (2) bekezdés c) pont]. A Kúria korábbi határozataiban e szabályozást érintően azt rögzítette, hogy ez a feltétlen eljárási szabálysértés nemcsak akkor valósul meg, ha a vádat nem jogosult – a jelen ügyben, a közvádra üldözendő cselekmény kapcsán, a Be. 25. § (1) bekezdése szerinti közvádló, az ügyész – emelte, de akkor is, ha a bíróság az adott személlyel szemben és az adott cselekmény tekintetében (bárki által emelt) vád hiányában jár el és mondja ki a terheltet bűnösnek olyan cselekményben, amelyet a vád nem tartalmazott {Kúria Bfv.II.785/2020/6. [24] (BH 2021.66.), Kúria Bfv.II.376/2021/4. [29], Bfv.III.380/2022/8. [69], Bfv.II.262/2023/14. [46]}.

[84] A normavilágosság követelményének való megfelelést szolgáló, a Be. 2024. március 1-jével hatályba lépett módosítása a vádon túlterjeszkedés jogorvoslatát önálló jogcímmel látta el [Be. 649. § (2) bekezdés d) pont első fordulat], különválasztva a vádon való túlterjeszkedés és az arra nem jogosult által emelt vád jogi fogalmait.

[85] 4.3. A Be. 6. § (1) bekezdése szerint a bíróság vád alapján ítélezik, a (2) bekezdés szerint a bíróságnak a vádról döntenie kell, a vádon túl nem terjeszkedhet, míg a (3) bekezdés szerint a bíróság csak a megvádolt személy büntetőjogi felelősségéről dönthet, és csak olyan cselekményt bírálhat el, amelyet a vád tartalmaz.

[86] A Be. 6. § (3) bekezdése a bíróság vádhoz kötöttségét személyi és tárgyi értelemben is meghatározza. A tárgyi vádhoz kötöttség azt jelenti, hogy a bíróság kizárólag olyan cselekményt, olyan tényt bírálhat el, amelyet a vád tartalmaz. A vád törvényes eleme a vád tárgyává tett cselekmény leírása [Be. 422. § (1) bekezdés b) pont]. A vád kereteit ez szabja meg (Kúria Bhar.II.479/2023/22.).

[87] A vádelv és a vádhoz kötöttség idézett követelménye folytán végső soron a vád tárgyává tett magatartás az elbírálendő, vagyis az, hogy amit a bíróság a bűnösség ténybeli alapjaként elfogadott, az eredeti vádiratban az ügyész vád tárgyává tette-e, illetve, ha vádmódosítás történt, úgy ebben a körben a vád tárgyává tett tények köre, leírása módosult-e. Mindemellett a vádelv nem jelent minden részletre kiterjedő szükségszerű azonosságot a vádban leírt és az ítéletben megállapított történeti tények között, nem követelmény a teljes történeti azonosság sem, annál is inkább, miután a bíróság nincs kötve a vádbeli minősítéshez, és az eltérő minősítés akár eltérő tényelemek megállapítását is szükségessé teheti az ítéletben. A felülvizsgálati indítvány azonban nem is ebben a körben tette meg a kifogásait.

[88] A felülvizsgálati indítvány a vádon túlterjeszkedést túlnyomórészt általánosságban önmagában logikai hibásan kifogásolta. Érvelése alapja, hogy az elsőfokú bíróság a vádirat 13. oldalának felső részében foglaltakat, továbbá az egyes vádpontokban a „hitelképtelen volt” állítást nem fogadta el, így ezután „a vádirat fennmaradó részében sincs semmi, ami a büntető törvénybe ütköző cselekmény leírását jelentené”. Ezen túlmenően nevezte a másodfokú bíróság tényállás-kiegészítését „semmitmondó”-nak, mely állítások együttesen valójában a semmin a semmivel való túlterjeszkedésről szólnak, értelmetlennek téve a vádon túlterjeszkedéssel összefüggésben előadott védői álláspontot.

[89] Mindezen túl az indítvány konkrétumként a vádon túlterjeszkedés körében a vagyoni hátrány okozáságát, továbbá azt jelölte meg, mely szerint az első- és másodfokon eljáró bíróságok még csak nem is a vádiratban megjelölt hitelügyleteket bírálták el. Ez utóbbi okát és mibenlétét azonban nem a vádirat és az ítéleti tényállás összevetésével fejtette ki és igazolta, hanem mindezt abban látta, hogy ez következik az elsőfokú bíróság ítéletében felsorolt iratokból. Ezáltal a megjelölt sérelem csak formálisan az, érdemben e felülvizsgálati okot nem alapozza meg.

[90] Valamely felülvizsgálati ok pusztá megemlítése, a törvényszöveg megismétlése nem ad alapot érdemi felülvizsgálati eljárás lefolytatására, az ilyen indítvány a törvényben kizárt (BH 2018.42.).

[91] A vádelv sérelmét érdemben érintő kifogás a vádirat és az ítéletek összevetésével cáfolható.

[92] A vádirat a terheltek – köztük I. rendű terhelt – takarékszövetkezetben betöltött szerepére, a takarékszövetkezet működésére vonatkozó szabályzatokra és tényleges működésére vonatkozó adatokat a bevezető részben rögzítette, majd pontokba szedve részletezte a vád tárgyává tett egyes hitelkihelyezéseket. Ebben egyértelműen megjelölte a hitelkérelmet benyújtó gazdasági társaságot, a hitelszerződés keltét, a nyújtott hitel összegét, a folyósítás összegét és időpontját, továbbá azt is, ha bizonyos összeg kiegyenlítésre került. Minden egyes vádpontban megnevezte, hogy vádlottként melyik terheltre, mely egyes, pontosan megjelölt törvényi vagy valamely szabályzati előírás sértését róta fel, és hogy ezáltal az egyes vádpontokban mennyi az okozott vagyoni hátrány. Ez utóbbi alapján – már csak a szövegezés nyelvtani értelmezéséből is kifolyólag – az elkövetési magatartás és az okozatosság hiányának számonkérése minden alapot nélkülöz.

[93] Az ítélet történeti tényállásának felépítése szerkezetileg a vádirattal teljesen megegyezik, egyértelműen lekövethető. Márpedig szó sincs arról, hogy az ítélet nem a vádbeli hitelkihelyezésekről szólna, annál akár több, kevesebb vagy más lenne; a vádiratban közölt adatok alapján a hitelkérelmek, a hitelszerződések, az abban résztvevő társaságok félreérthetetlenül egyeznek az ítéletben tényként megállapítottakkal, ekként a vádirati tényálláson történő túlterjeszkedés fel sem merül.

[94] 4.4. Mind I. rendű, mind II. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítvány hivatkozott az ítélet rendelkező része és az indokolás közötti ellentétben álló abszolút eljárási szabálysértésre.

[95] A Be. 649. § (2) bekezdés második fordulat d) pontja szerint felülvizsgálat alapjául szolgálhat, ha a bíróság a határozatát a Be. 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértéssel hozta meg. Az indokolási kötelezettség körébe a hatályos Be. szerint feltétlen hatályon kívül helyezésre vezető eljárási szabálysértést – egyben felülvizsgálati okot – az indokolás egyetlen azon hibája valósíthat meg, ha az ítélet indokolása a rendelkező résszel teljes mértékben ellentétes [Be. 608. § (1) bekezdés f) pont].

[96] Az indítványok tehát felülvizsgálati okra hivatkoztak, tartalmuk azonban annak nem felelnek meg.

[97] A Be. 451. § (5) bekezdése szerint a határozat részét képező indokolás a bíróság által megállapított, a döntés alapjául szolgáló, jelentős tényeket és körülményeket, valamint a határozat alapjául szolgáló jogszabályokat tartalmazza.

[98] Ekként az indokolás rendeltetése

- egyfelől a döntés, tehát valamely rendelkezés (jogkövetkeztetés) ténybeli alapjának rögzítése (a tényállás),
- másfelől számadás a döntéshozatali tevékenységről (a tényálláson kívüli indokolás).

[99] Ennek megfelelően az ítélet indokolása teljes mértékben ellentétes a rendelkező résszel, ha

- az ítélet nem csupán a tényállást, de a tényálláson kívüli indokolást sem rögzíti, azaz, ha az ítélet írásba foglalása elmaradt (Kúria Bfv.II.283/2022/13.),
- a bíróság ítéletének rendelkező része – bár a terhelttel szemben büntetést szab ki – nem tartalmazza a büntetőjogi felelősség megállapítását, a bűncselekmény megnevezését és

jogsabályi alapját, noha az indokolás a bűncselekmény elkövetését megállapítja (Kúria Bfv.II.125/2020/7.),

– az ítélet rendelkező része nem tartalmaz rendelkezést a vád tárgyává tett bűncselekmények egyikéről, noha az ítélet indokolása szerint a bíróság a terheltet valamennyi bűncselekmény vádja alól felmentette (Kúria Bfv.II.477/2020/9.),

– a büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárásban a bíróság a büntetővégzés rendelkező részében – a végrehajtás elrendelése esetére rendelkezve a szabadságvesztés végrehajtási fokozatáról és a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségéről – elmulasztja a kiszabott szabadságvesztés végrehajtásának próbaidőre való felfüggesztésére vonatkozó rendelkezést, és az alkalmazott jogszabályok között sem tünteti fel a megfelelő hivatkozást (Kúria Bfv.II.738/2021/7.),

– a másodfokú bíróság a szabadságvesztés tartamát enyhíti, ugyanakkor az indokolásban a meg nem változtatás mellett érvel (Kúria Bfv.I.1414/2019/7.).

[100] Az eljárási szabálysértés megállapítására az vezethet, ha a rendelkező rész (jogkövetkeztetés) és a tényálláson kívüli indokolás áll egymással ellentétben (Kúria Bfv.III.868/2012/14.), továbbá az is, ha az ellentét a büntetőjogi főkérdések – a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a cselekmény jogi minősítése vagy a büntetés kiszabása, illetve az intézkedés alkalmazása – tekintetében áll fenn a rendelkező rész és az indokolás között (Kúria Bfv.II.928/2022/3., Bfv.I.1276/2020/2.).

[101] Az indítványok egyike sem állította, hogy a másodfokú bíróság az indítvánnyal érintett terheltet bűnösségének kimondását meg nem változtató rendelkező részben írtakkal ellentétesen, indokolásában a felmentő rendelkezés meghozatalának szükségessége mellett érvelt volna. Ilyen megállapítást pedig éppen arra tekintettel nem tett és nem is tehetett, miután a másodfokú bíróság döntése kétségtől egyetértő volt az elsőfokú bíróság döntésével a bűnösség és a szankcióalkalmazás szükségessége tekintetében, és ítélete indokolása is egy irányba mutató a rendelkező részben foglalt döntésével.

[102] A másodfokú bíróság korántsem állította, hogy az elsőfokú bíróság bizonyítása logikailag hibás, a bűnösségre vont következtetése teljesen téves volna. Ezzel ellenkezőleg az elsőfokú bíróság tényállását túlnyomórészt megalapozottnak találta, és a bűnösség mellett állást foglaló elsőfokú bíróság érvelésével is egyetértett, amely mentén a terheltet – felülvizsgálati indítványból is kiolvasható – bűnfelelősséget teljes egészében hárító védekezését elvetette.

[103] Az I. rendű és a III. rendű terheltet védőinek indítványai az indokolási kötelezettség sérelmének számonkérésekor valójában nem az ítélet rendelkező része és az indokolása, hanem az ítélet indokolása és a védekezésnek megfelelő elvárás közötti ellentétet állították, amikor arra hivatkoztak, hogy az abban értékelt körülmények – érdemben – nem adtak volna alapot a rendelkező részbeni bűnösségmegállapításra. Ez azonban nem eljárási szabálysértés kifogásolása, hanem a bűnösség megállapításának anyagi jogi alapú támadása.

[104] Ugyanez igaz a II. rendű terhelt védőjének ezen felülvizsgálati okra alapított érveit illetően, amikor azt állította, hogy az irányadó tényállás olyan a rendkívüli jogorvoslatban feloldhatatlan ellentmondásokat tartalmaz, amelyek folytán több részcsselekmény elkövetési értékét (azaz a vagyoni hátrány összegét) az ítélet alapján nem lehet megállapítani. Ehhez fűzött indokolása szerint a másodfokú bíróság a II. rendű terheltet érintő, a tényállás 3.a., 4. és 8.b-c. pontjaiban a vagyoni hátrány összegébe olyan részcsselekményeket számított be, amelyek az ítélet más ténymegállapításai alapján nem számíthatók bele abba; mindezzel pedig ténylegesen a megállapított tényállás és a tényálláson kívüli indokolás ellentétjét állította, ez pedig – a fentiekben kifejtettek alapján – nem felel meg a Be. 608. § (1) bekezdés f) pontjában meghatározott ellentétnek.

[105] 5. A Kúria mindezek után a tévesen eljárási szabálysértés körében felhozott érveket az anyagi jogszabálysértés körében értékelte, arra is tekintettel, hogy valamennyi felülvizsgálati indítvány a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontját is felhívta.

[106] A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja felülvizsgálati okként akkor valósul meg, ha a jogerős ítéleti tényállásban foglalt terhelti magatartás nem meríti ki (semmilyen) bűncselekmény törvényi tényállási elemeit, avagy – ugyancsak az irányadó tényállásból kitűnően – büntethetőséget kizáró vagy megszüntető ok ellenében került sor a terhelt elítélésére. Ilyen esetben az indítvány célja a terhelt felmentése, vagy vele szemben az eljárás megszüntetése. A felülvizsgálati indítványok a tényállási elemek hiánya, a cselekmény társadalomra veszélyességét kizáró megengedett kockázatvállalásra hivatkozással elsődlegesen ezt célozták.

[107] 5.1. A felülvizsgálati eljárásban ugyanakkor megkerülhetetlen szabály a tényálláshoz kötöttség és a tényállástámadás tilalma a Be. 650. § (2) bekezdése alapján, amely úgy rendelkezik, hogy a felülvizsgálati indítványban a jogerős ítéletben megállapított tényállás nem támadható. A felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó [Be. 659. § (1) bekezdés].

[108] A jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás irányadósága azonban azt is jelenti, hogy a felülvizsgálat során nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan. Nem vizsgálható az sem, hogy az eljáró bíróságok a bizonyítási eljárást kellő terjedelemben és alapossággal folytatták-e le, a bizonyítási eljárás során megvalósítottak-e esetlegesen valamilyen hibát, továbbá az sem, hogy mely bizonyítékokat és milyen okból fogadtak el, illetve, hogy egyes bizonyítékokat helyénvalóan vetettek-e el.

[109] A felülvizsgálati eljárásban az irányadó tényálláshoz kötöttség olyannyira szigorú szabály, hogy a büntető anyagi jog szabályainak a megsértése az alapeljárásban megállapított tényállás alapján lenne elbírálandó abban az esetben is, ha a tényállás hiányos, nem kellően felderített, és ellentétes az iratok tartalmával (BH 2004.102.), vagy más megfogalmazásban: az alapügyben megállapított tényállás az irányadó, függetlenül attól, hogy az adott tényállás megalapozott-e, vagy sem [Kúria Bfv.I.415/2016/7. (BH 2016.264.)].

[110] Mindebből következően a felülvizsgálat során a tényállás helyessége, az ítélet megalapozottsága nem bírálható felül, a jogerős ítéletben rögzített tényállás nem változtatható meg. Az indítvány nem irányulhat arra, hogy a Kúria a bizonyítékok eltérő értékelésével a jogerős ítéletben foglalttól eltérő tényállást állapítson meg, és ezáltal hozzon a terheltre a büntetőjogi felelősséget érintően mentesítő, illetve az alkalmazott jogkövetkezményeket érintően kedvezőbb döntést.

[111] Az I. rendű terhelt védőjének a szakértői vélemények beszerzésével, a szakvélemény kiegészítésének mellőzésével, tartalmuk el nem fogadásával, míg a III. rendű terhelt védőjének a részbeni felderítetlenséggel, továbbá a bizonyítékértékelő tevékenység, valamint a logikai folyamat és következtetések rögzítésének hiányával kapcsolatos érvei ekként figyelembe nem vehetőek miután azok a bíróság tényállásmegállapító, mérlegelési tevékenységének meg nem engedett támadása, amely felülvizsgálatban kizárt.

[112] 5.2. A tényálláshoz kötöttség követelménye folytán az eljáró bíróság által levont jogkövetkeztetések – így a bűnösség megállapításának és a cselekmény jogi minősítésének – helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével bírálható el (Kúria Bfv.II.388/2021/6.). Az irányadó tényállást ugyanakkor ezzel összefüggésben is érte konkrét támadás a felülvizsgálati indítványokban.

[113] A Kúria már utal rá, hogy az I. rendű és a II. rendű terhelt védői – a rendelkező rész és az indokolás ellentéte körében kifejtve – arra mutattak rá, hogy a másodfokú bíróság az I. rendű és a II. rendű terhelt cselekményét 2 rendbeli bűncselekménynek minősítette, bűnösségét olyan bűncselekményekben állapította meg, amelyek elkövetési értéke (azaz a vagyoni hátrány összege) az ítélet alapján nem határozható meg, érték hiányában pedig a vagyon elleni bűncselekmény minősítése sem.

[114] Ezen kívül mind a II. rendű, mind a III. rendű terhelt védője arra hivatkozott, hogy éppen az irányadó tényállás alapján nem róható az érintett terheltek terhére a 3.a. tényállásban írt hitelügylettel okozott vagyoni hátrány összege, miután nem voltak még a takarékszövetkezetnek – a konkrét hitelekéről dönteni jogosult – igazgatósági tagjai, ezzel pedig a bűnösséget meghatározó elkövetési értéknek a cselekmény minősítésére is kiható változása következik be.

[115] Mindezek vizsgálatát megelőzően abból szükséges kiindulni, hogy az irányadó tényállás 20 pontban – és többször azon belüli alpontokban – rögzített, különböző gazdasági társaságok részére történt hitelnyújtásokkal összefüggő terhelti magatartásokat rögzít, mely cselekményeket az elsőfokú bíróság a vádirattal egyezően a terheltek terhére értékelésekor 1 rendbeli vagyon elleni bűncselekménynek minősített. A másodfokú bíróság a felülbírálat során az elsőfokú ítélet részbeni megalapozatlanságát állapította meg, majd azt – elsősorban a szakértői vélemény megállapításai és a takarékszövetkezet egyes hitelekhez kapcsolódó iratainak a tartalma alapján – a Be. 593. § (1) bekezdés a) pontjára figyelemmel kiegészítette, és módosította a terheltek terhére a vagyon elleni bűncselekmény rendbeliségét, 2 rendbeli vagyon elleni bűncselekménynek minősítve azt.

[116] Mindennek pedig éppen arra tekintettel van jelentősége, amelyet a II. rendű terhelt védője is alappal jegyzett meg, nevezetesen, hogy a vagyon elleni bűncselekmény minősítése az elkövetési értékhez igazodik, amelyet jelen esetben az egyes részcsselekmények elkövetési értékeinek összege határoz meg.

[117] Mindezekre tekintettel teljesen helyálló az I. rendű és a II. rendű terhelt védőjének az a megjegyzése, mely szerint a másodfokú bíróság az I. rendű és a II. rendű terhelt tekintetében – és itt jegyzi meg a Kúria, hogy ez a III. rendű terhelt esetében is igaz – 2 rendbeli bűncselekmény egyikéhez sem rendelt vagyoni hátrány összeget, (bár e kifogást az I. rendű terhelt védője kifejezetten a rendelkező rész és az indokolás közötti ellentét okán hivatkozta tévesen, amit azt fentebb a Kúria már kifejtette).

[118] Kétségtől már ezen az alapon sem lehet kritikai megjegyzés nélkül hagyni a másodfokú bíróság jelen ügyben alkalmazott megoldását, ahogyan a jogi indokolásban a terheltek terhére rótt bűncselekményeket és az ehhez általa társított minősítésben való állásfoglalást rögzítette. Az ugyanis leginkább csak empirikus alapon olvasható ki, az egyértelműség és világosság követelményének messze nem felel meg. Ehhez hasonlóan az is csak kiolvasható, mert az egyértelmű rögzítése elmaradt annak, hogy mely vád tárgyává tett és az elsőfokú bíróság által a felelősség körébe tartozóan értékelt részcsselekményeket nem róta fel a terheltek terhére.

[119] Mindenesetre a másodfokú bíróság jogi indokolásából az állapítható meg, hogy a terheltekre rótt, fejenként 2 rendbeli, az 1-1 rendbeliségen belül folytatólágosan elkövetett bűncselekmény egyes részcsselekményeit, a folytatólágosság egységébe tartozóan sorolta fel szerkezetileg külön zárójelekben, ugyanakkor a minősítést megalapozó összelkövetési értéket az egyes részcsselekmények alapján forintosítva nem határozta meg {Győri Ítéltábla Bf.I.30/2023/34. [75]}.

[120] Ettől önmagában a tényállás alapján – szemben a II. rendű terhelt védőjének álláspontjával – még nem alkalmatlan a minősítés megállapítása, ha egyszerű matematikai

művelettel az egyes zárójelekbe tartozó részcselekményekben rögzített elkövetési értékek összeadásával a minősítés alapját képező elkövetési érték megállapítható. Jelen esetben azonban – a másodfokú bíróság által végzett tényjavítás eredménye következtében – éppen erre nincs lehetőség.

[121] 5.3. Ennek bemutatását megelőzően abból kell kiindulni – és a Kúria erre már korábban is utalt –, hogy a felülvizsgálattal érintett terheltek terhére több részcselekményből álló hűtlen kezelés büntettét rótták fel az alapügyben eljáró bíróságok, amelyet a másodfokú bíróság folytatólagosan elkövetettnek is minősített. A folytatólagosság törvényi egység. A törvényi egység a bűncselekmény-egység egyik fajtája; ilyen esetben az egyébként önmagában véve külön-külön (akár ugyanazon, akár más) bűncselekmény törvényi tényállásának megvalósítása nem halmazatot, hanem egy bűncselekményt képez, mert az egyébként önálló bűncselekményi tényállásokat, amelyeket az adott cselekmény vagy cselekmények megvalósítanak, a törvény egyesíti egy bűncselekménnyé. Ennek az egységnek a folytatólagosság esetén a több (ugyanolyan) bűncselekmény elkövetése a fogalmi eleme [Btk. 6. § (2) bekezdés].

[122] A törvényi egység tehát mindig több olyan cselekmény elkövetését feltételezi, amelyek – az egységet teremtő törvényi rendelkezés hiányában – több rendbelinek minősülnének.

[123] A következetes ítélkezési gyakorlat szerint, ha a felülbíró – másodfokú – bíróság a folytatólagosság törvényi egységet alkotó részcselekmények közül egyes részcselekményekben a terhelt bűnösségét nem állapítja meg, nem hoz felmentő rendelkezést, hanem az érintett részcselekményeket a tényállásból kirekeszti (BH 2020.67.). A folytatólagosság egységébe tartozó részcselekmények elbírálása csak egységes lehet; amennyiben a törvényi egységet alkotó részcselekmények valamelyikében a bíróság az elkövető büntetőjogi felelősségét nem állapítja meg, e cselekmény kapcsán nincs helye külön felmentő rendelkezésnek, az érintett részcselekményt a tényállásból kell kirekeszteni (BH 2016.260.III.).

[124] Mindezek alapján a törvényi egység egyes részcselekményeit támadó felülvizsgálati indítvány jogi sorsa az alábbiak szerint alakulhat:

- ha a támadott részcselekmény kirekesztésével a fennmaradó cselekményrész nem bűncselekmény, a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján lehet helye felülvizsgálatnak; ez a helyzet például akkor, ha költségvetési csalás kapcsán az indítvánnyal támadott cselekményrész kirekesztése után a fennmaradó vagyoni hátrány a Btk. 462. § (3) bekezdése szerinti ötszázezer forintot meg nem haladó összegre csökken,
- ha a támadott részcselekmény kirekesztésével a minősítés változik, a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja alapján lehet helye felülvizsgálatnak, feltéve, hogy a téves minősítés törvénytörő büntetés kiszabásához vezetett; ez a helyzet például akkor, ha a kirekesztett részcselekmény miatt a terhelt terhén maradó elkövetési érték a vagyon elleni bűncselekmény enyhébb alakzataként minősül;
- ellenben nincs helye felülvizsgálatnak, ha a támadott részcselekmény kirekesztése után a fennmaradó cselekmény kapcsán sem a terhelt bűnfelelőssége nem szűnik meg, sem az nem minősül enyhébben; pusztán a felrótt elkövetési értéknek – az adott minősítésen belüli – változása ugyanis a Be. 649. § (1) bekezdésében meghatározott egyik anyagi jogi felülvizsgálati oknak sem felel meg [Kúria Bfv.II.1.117/2022/7. (BH 2023.294.)].

[125] Jelen ügyben ugyan a Be. 649. (1) bekezdés b) pont első fordulat ba) alpontját a felülvizsgálati indítványok – nyilvánvalóan a teljes mentesülés, illetve az el nem bírálhatósági alapú hatályon kívül helyezés célzata folytán – nem jelölték meg, azonban azok a védelmi kifogások, amelyek a II. rendű és a III. rendű terheltek igazgatósági tagságának hiánya folytán

egyreszcselekményekért való felelősség megállapítását kifogásolták, valójában ilyen eredményre is vezethetnének.

[126] Jelen ügyben is tehát – a fent kifejtett törvényi egység folytán – kizárólag az indokolásból állapítható meg, hogy mely vád tárgyává tett részcsselekményeket nem róta fel az első- vagy a másodfokú bíróság a terheltek terhére. Ugyanakkor értelemszerűen a törvényi egységből fakadó következmény, hogy független attól, hogy a felülvizsgálati indítványok kizárólag a terheltek javára szólnak, a felülvizsgálat keretében nemcsak a jogerős ítélet szerinti bűnfelelősséget megalapozó részcsselekményekre vonatkozó tényállásrészek, hanem a tényállás teljes terjedelmében képezi a vizsgálat tárgyát.

[127] 5.4. A Kúria megállapításai az irányadó tényállás egyes pontjait érintően a következők:

[128] A tényállás 3.a-d. pontját a másodfokú bíróság az indokolása [75] bekezdésében mindhárom felülvizsgálattal érintett terhelt bűnössége körében feltüntette.

[129] A tényállás 3. pontjában írt részcsselekménnyel összefüggően a Kúria előrebocsátja, hogy a 3.a., b., c. és d. pontban folyósított hitelek együttes összege adja ki az elsőfokú ítélet [127] bekezdésében írt 213.000.000 forintos vagyoni hátrányt, ennek teljes összegére áll fenn a jogerős ítélet szerint a felülvizsgálattal érintett terheltek büntetőjogi felelőssége.

[130] A II. rendű és a III. rendű terhelt védői által előterjesztett felülvizsgálati indítványok helyesen mutattak rá arra, hogy a 3.a. pont szerinti hitelek nyújtásakor, az annak kérdésében történő döntéshozatalkor (ami tehát a 2010. március 16. napján kelt hitelszerződés alapján folyósított 50.000.000 forintos hitelt, valamint a 2010. december 20. napján 70.000.000 forinttal megemelt hitelösszeget érinti) a II. rendű és a III. rendű terhelt nem volt még a takarékszövetkezetnek – a konkrét hitelekről dönteni jogosult – igazgatósági tagja, mert ez a tisztségük az elsőfokú ítélet [20] és [21] bekezdésében írtak szerint csak 2010. december 31. napjától állt fenn. Az utóbbi megállapítás figyelembevételével a bűnösség köréből mindkét terhelt tekintetében ez az összesen 120.000.000 forint összeg a teljes terhükre rótt vagyoni hátrány összegének csökkenését eredményezi.

[131] Azonban ez a csökkenés a két érintett terhelt közül a II. rendű terhelt esetében kihat a másodfokú ítélet szerint egységet alkotó 3.a-d., 8.b., 14.b., 15. és 17.a-b. pontokban foglalt részcsselekmények minősítésére is, hiszen az ezen részcsselekményekkel együttesen okozott vagyoni hátrány összege, amely 545.319.324 forint, a levonással a minősítést befolyásoló 500.000.000 forint alá csökkenne. A III. rendű terhelt esetében a 3.a. pontban írt hitelügylet figyelmen kívül hagyása ugyanerre az eredményre már nem vezetne, mert a csökkenés sem a bűnösség, sem a jogerős ítélet szerinti minősítést nem érinti.

[132] A tényállás 7.b. pontját (miután a 7.a. pontban írt részcsselekmény kiegyenlített, bűnösséggel nem érintett hitelre vonatkozik) a másodfokú bíróság az indokolása [75] bekezdésében nem tüntette fel a terheltek terhére felrótt bűncselekmények körében.

[133] E részcsselekményt érintően elvégezett tényállás-módosítás során az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást azzal pontosította, hogy az igazgatósági döntésben a III. rendű terhelt nem vett részt, a II. rendű terhelt pedig tartózkodott. Ennek eredményeként a tényállás azon szöveggel maradt fenn, mely szerint az I. rendű terhelt „szándékosan megsértették a régi Hpt. 70. §-ban, 78. § (1) bekezdésében, 86. § (2) bekezdésében, a régi Hpt. 8. § (2) bekezdésére figyelemmel a Gt. 30. § (2) bekezdés I. fordulatában, az Alapszabály 50/a) pontjában, az SZMSZ III/1. pontjában és a Kockázatvállalási Szabályzat I/1.1/1. pontjában írt rendelkezéseket, ezáltal a takarékszövetkezetnek legkevesebb 297.175.416 Ft vagyoni hátrányt (tőke) okoztak, [...]”. Ezen kívül a tényállás [154] bekezdését azzal pontosította, hogy „A hitelt a felszámoló fennálló hitelként kezelte 2021. június 29. napján. Nem állapítható meg, hogy eddig az időszakig vagyoni hátrány bekövetkezett-e.”.

[134] Mindez tehát azt jelenti, hogy a tényállás 7.b. pontjában az I. rendű terhelt tekintetében a vagyoni hátrány bekövetkezését és az okozatosságot érintően feloldhatatlan ellentmondás állt be.

[135] A tényállás 9. pontját a másodfokú bíróság az indokolása [75] bekezdésében nem tüntette fel a felülvizsgálattal érintett terheltek terhére felrótt bűncselekmények körében.

[136] E részselekményt érintően elvégezett tényállás-módosítás során a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet tényállásból semmit nem húzott ki, nem mellőzött és nem is javított, hanem úgy fogalmazott, hogy „A tényállás 9. pontjának [167] bekezdésében rögzíti, hogy a cég 1 részére 2013. július 17. napján megkötött (9. tényállás f) pontjában rögzített) hitelszerződésen alapuló hitelnyújtásokról az I. r., a II. r., a III. r. és a IV. r. vádlottak hozták meg az igazgatósági döntést, melynek során a szavazati arányt a rendelkezésre álló iratokból megállapítani nem lehet. A fentiek alapján nem lehet megállapítani, hogy a hitelkihelyezés során ki szegte meg a [167] bekezdésben leírt rendelkezéseket. A hitelt a felszámoló fennálló hitelként kezelte 2021. június 29. napján. Nem megállapítható, hogy eddig az időszakig vagyoni hátrány bekövetkezett-e.”.

[137] Mindez nyelvtani értelmezéssel sem értelmezhető másként, mint hogy az elsőfokú ítélet [167] bekezdése kiegészítésére került sor, ahelyett, hogy a másodfokú bíróság az elsőbírói megállapítások helyébe a saját megállapításait léptette volna.

[138] Mindezek után viszont a tényállás részét képezi az elsőfokú ténymegállapítás is, mely szerint „A cég 1 részére a fenti hitelnyújtásokról az I. r., a II. r., a III. r. és a IV. r. vádlottak hozták meg az igazgatósági döntést, amivel szándékosan megsértették a régi Hpt. 70. §-ban, 78. § (1) bekezdésében, 86. § (2) bekezdésében, a régi Hpt. 8. § (2) bekezdésére figyelemmel a Gt. 30. § (2) bekezdés I. fordulatában, az Alapszabály 50/a) pontjában, az SZMSZ III/1. pontjában és a Kockázatvállalási Szabályzat I/1.1/1. pontjában írt rendelkezéseket, ezáltal a takarékszövetkezetnek legkevesebb 411.601.119 Ft vagyoni hátrányt (tőke) okoztak, amely az alábbiak szerint nem térült meg.”.

[139] A tényállás 9. pontjában ekként mindhárom felülvizsgálattal érintett terhelt tekintetében az elkövetési magatartást, a vagyoni hátrány bekövetkezését és okozását érintően feloldhatatlan ellentmondás állt be.

[140] A tényállás 10. pontját érintően sem más a helyzet, mint a 9. pontban írt részselekménnyel kapcsolatban kifejtettek; a másodfokú bíróság az indokolása [75] bekezdésében e tényállási pontot szintén nem tüntette fel a terheltek terhére felrótt bűncselekmények körében.

[141] E részselekményt érintően elvégezett tényállás-módosítás során a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet [172] bekezdését az adósra vonatkozó adatok, a [173] bekezdését azon mondat, hogy „Nem megállapítható meg, hogy eddig az időszakig vagyoni hátrány bekövetkezett-e.” kiegészítése mellett érintetlenül hagyta, ekként a tényállás 10. pontjában mindhárom felülvizsgálattal érintett terhelt tekintetében az elkövetési magatartást, a vagyoni hátrány bekövetkezését és okozását érintően feloldhatatlan ellentmondás állt be.

[142] A tényállás 11. pontjában írt – a vádirat és az elsőfokú ítélet szerint is kizárólag az I. rendű terhelt érintő – részselekmény a másodfokú ítélet [75] bekezdésében nem szerepel, ebből az az elsődleges következtetés vonható le, hogy a másodfokú bíróság azt – az elsőbírói döntéssel szemben – nem tette a bűnösség részévé.

[143] A másodfokú bíróság általi tényállásmódosítás is ezt támasztja alá, hiszen az elsőfokú bíróság által megállapított kármegtérülésre vonatkozó tényállítás {elsőfokú ítélet [181] bekezdés} helyett azt rögzítette, hogy „A hitelszerződést az adós szerződésszerűen teljesítette”.

[144] Nem módosította ugyanakkor az I. rendű terhelt kapcsán a szándékos szabályszegésre vonatkozó tényállítást az elsőfokú ítélet [179] bekezdésében, ekként ebben a körben is ellentétes a tényállítás.

[145] A tényállás 13. pontját a másodfokú bíróság az indokolása [75] bekezdésében nem tüntette fel a terheltek terhére felrótt bűncselekmények körében.

[146] E részselekményt érintően a tényállásmódosítást a másodfokú bíróság úgy oldotta meg, hogy az elsőfokú ítélet [190] bekezdését kiegészítette egyrészt annak a megállapításával, hogy a döntés során a II. rendű terhelt tartózkodott, ezért az ott írt kötelezettségszegés terhére nem állapítható meg, továbbá azt is rögzítette, hogy „Nem állapítható meg vagyoni hátrány okozása egyik vádlott terhére sem.”.

[147] Miután viszont az elsőfokú ítélet [190] bekezdését egyebekben nem érintette, a tényállás azon része megmaradt, mely szerint „A cég 2 részére történő fenti ügyletekről I. r., [...] III. r. és IV. r. terhelt hozták meg az igazgatósági döntést, amivel szándékosan megsértették a régi Hpt. 70. §-ban, 78. § (1) bekezdésében, 86. § (2) bekezdésében, a régi Hpt. 8. § (2) bekezdésére figyelemmel a Gt. 30. § (2) bekezdés I. fordulatában, az Alapszabály 50/a) pontjában, az SZMSZ III/1. pontjában és a Kockázatvállalási Szabályzat I/1.1/1. pontjában írt rendelkezéseket, ezáltal a takarékszövetkezetnek legkevesebb 80.970.110 Ft meg nem térült vagyoni hátrányt (tőke) okoztak [...]”.

[148] Erre tekintettel a felülvizsgálattal érintett I. rendű és III. rendű terhelt tekintetében a vagyoni hátrány okozását érintően feloldhatatlan ellentmondás állt be.

[149] A másodfokú bíróság az ítélete [75] bekezdésében az I. rendű terhelt terhére a tényállás 14.b., a II. rendű és a III. rendű terhelt terhére a tényállás 14.a. és 14.b. pontjában írt részselekmények felrovását rögzítette.

[150] E részselekményt érintően a másodfokú bíróság tényállásmódosítása úgy szól, mely szerint a tényállás „[196] bekezdését azzal pontosítja, hogy a [194] bekezdés a) pontban írt hitelről hozott döntésben vett csak részt az I. r. vádlott, [...] ezért az I. r. vádlott 20 millió forint vagyoni hátrány okozásában vett csak részt”. Azonban a 20 millió forint összegben meghatározott hitel nem a 14.a., hanem a 14.b. pontban folyósított összeg, vagyis az a tényállási pont, amelyet a másodfokú bíróság az I. rendű terhelt terhére rótt részselekmények között is feltüntetett. Ezáltal azonban az I. rendű terhelt tekintetében a tényálláson belül újabb belső ellentmondás áll elő, hiszen a tényállás-kiegészítés folytán e részselekményt illetően 105 millió forintért, ugyanazon mondaton belül viszont „csak” 20 millió forintért áll fenn a felelőssége.

[151] A tényállás 16. pontját a másodfokú bíróság az indokolása [75] bekezdésében nem tüntette fel a terheltek terhére felrótt bűncselekmények körében.

[152] A másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet [207] bekezdését érintően változtatást eszközölt azzal a szövegezéssel, hogy: „A tényállás [207] bekezdését azzal egészítette ki, hogy [...] Nem megállapítható meg, hogy eddig az időszakig vagyoni hátrány bekövetkezett-e.”. Ezzel a megoldással viszont megmarad a [207] bekezdésben az is, amit az elsőfokú bíróság állapított meg ekként: „[207] A cég 3 részére történő hitelnyújtásról I. r., II. r., III. r. és IV. r. vádlottak hozták meg az igazgatósági döntést, amivel szándékosan megsértették a régi Hpt. 70. §-ban, 78. § (1) bekezdésében, 86. § (2) bekezdésében, a régi Hpt. 8. § (2) bekezdésére figyelemmel a Gt. 30. § (2) bekezdés I. fordulatában, az Alapszabály 50/a) pontjában, az SZMSZ III/1. pontjában és a Kockázatvállalási Szabályzat I/1.1/1. pontjában írt rendelkezéseket, ezáltal a takarékszövetkezetnek 229.899.748 Ft vagyoni hátrányt (tőke) okoztak, [...]”.

[153] A tényállás 16. pontjában ekként mindhárom felülvizsgálattal érintett terhelt tekintetében a vagyoni hátrány bekövetkezését érintően feloldhatatlan ellentmondás állt be.

[154] A tényállás 19.b. pontját (miután a 19.a. pontban írt részcselekmény kiegyenlített, bűnösséggel nem érintett hitelre vonatkoznak) a másodfokú bíróság az indokolása [75] bekezdésében nem tüntette fel a terheltek terhére felrótt bűncselekmények körében.

[155] A tényállás 19.b. pontjában írt részcselekményt érintően azonban az állapítható meg, hogy az elsőfokú ítélet [223] bekezdését kiegészített ugyan azzal, hogy 2021. június 29. napjáig nem állapítható meg, hogy vagyoni hátrány bekövetkezett-e, ugyanakkor – amellet, hogy a tényállást egy bekezdéssel kiegészítette – érintetlenül hagyta az elsőfokú ítélet [225] bekezdését, amely – mindhárom érintett terhelt kapcsán – a szándékos kötelezettségszegésre és az okozott vagyoni hátrányra vonatkozó tényeket tartalmazza. Mindez e részcselekmény tényállása és a jogi indokolás körében ugyancsak ellentmondásra vezetett.

[156] A tényállás 20. pontját a másodfokú bíróság az indokolása [75] bekezdésében nem tüntette fel a terheltek terhére felrótt bűncselekmények körében.

[157] A másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet [231] bekezdését érintően úgy fogalmazott, hogy azt „azzal egészíti ki, hogy I. r., II. r., III. r. és IV. r. vádlottak hozták meg az igazgatósági döntést, melynek során a szavazati arányt a rendelkezésre álló iratokból megállapítani nem lehet. A fentiek alapján nem lehetett megállapítani, hogy a hitelkihelyezések során ki szegte meg az ott írt rendelkezéseket, ezért azt sem, hogy a vagyoni hátrány okozásában melyikük vett részt.”.

[158] A tényállás-kiegészítés ezen módjával viszont megmarad az elsőfokú ítélet [231] bekezdésének szövege is, ami úgy szól, hogy „A cég 4 részére történő fenti hitelnyújtásról I. r., II. r., III. r. és IV. r. vádlottak hozták meg az igazgatósági döntést, amivel szándékosan megsértették a régi Hpt. 70. §-ban, 78. § (1) bekezdésében, 86. § (2) bekezdésében, a régi Hpt. 8. § (2) bekezdésére figyelemmel a Gt. 30. § (2) bekezdés I. fordulatában, az Alapszabály 50/a) pontjában, az SZMSZ III/1. pontjában és a Kockázatvállalási Szabályzat I/1.1/1. pontjában írt rendelkezéseket, ezáltal a takarékszövetkezetnek legkevesebb 341.162.470 Ft vagyoni hátrányt (tőke) okoztak, amely az alábbiak szerint nem térült meg.”.

[159] E részcselekmény tényeiben is jelentős tehát a belső ellentmondás.

[160] 5.5. A tényállás és annak másodbírói módosításának eredményével összefüggő további megjegyzések a következők:

[161] A tényállás 4.c. pontjában írt részcselekményt (miután a 4.a. és 4.b. részcselekmények kiegyenlített, bűnösséggel nem érintett hitelre vonatkoznak) a másodfokú bíróság az ítélete [75] bekezdésében az elsőfokú bíróság döntésével szemben I. rendű terheltnek nem, kizárólag II. rendű és III. rendű terheltnek róta fel.

[162] Ez a másodfokú bíróság tényállás-módosítása alapján ugyan lekövethető, de az egyértelműség ennél precízebb megoldást igényelt volna. A másodfokú bíróság ugyanis I. rendű terhelt feltüntetését az elsőfokú ítélet [138] bekezdéséből – a vagyoni hátrány okozásából – ugyan mellőzte, továbbá azzal pontosította a [135] bekezdést, hogy „I. r. vádlott a szavazástól tartózkodott, részéről ebben a bekezdésben írt köteleességszegés nem állapítható meg.”, azonban ezentúl a [135] bekezdés első mondatában az igazgatósági döntés meghozatalában szereplő személyek felsorolásában még is benne maradt az I. rendű terhelt megnevezése. A pontosság és világosság I. rendű terhelt nevének ehelyütt való kihúzását is igényelné.

[163] A tényállás 17. pontjában írt részcselekményben az elsőfokú ítélet [213] bekezdését érintő tényállás-kiegészítésben a III. rendű terhelt vagyoni hátrány okozásában való részvétele összezszerülésében számítási hiba van: az helyesen 23.304.344 forint.

[164] A tényállás 4.c. pontjához hasonlóan precizitási hiányosság áll fenn a tényállás 18.b. pontját érintően.

[165] A tényállás 18.b. pontja (miután a 18.a. pontban írt részcselekmény kiegyenlített, bűnösséggel nem érintett hitelre vonatkoznak) a másodfokú bíróság indokolása [75] bekezdésében csak I. rendű és II. rendű terheltnek felrótt cselekmények között szerepel. III. rendű terheltet a másodfokú bíróság ezzel a cselekménnyel az elsőfokú bíróság döntésével szemben nem terhelte.

[166] A másodfokú bíróság a tényállás módosításakor úgy fogalmazott, hogy „A tényállás [219] bekezdését azzal pontosítja, hogy [217] bekezdés b) pontban írt hitelről hozott döntésnél III. r. és IV. r. vádlott tartózkodott, ezért ők nem vettek részt az 525 millió forint vagyoni hátrány okozásában.”. Mindemellett azonban megmaradt az elsőfokú ítélet [219] bekezdésében az igazgatósági döntésben részt vettek és szándékos szabályszegők felsorolásában III. rendű terhelt is. A teljes egyértelműség azt követelte volna meg, hogy a tényállás kiegészítése mellett a másodfokú bíróság a döntésben részt vettek felsorolásából mellőzze a III. rendű terhelt feltüntetését.

[167] A másodfokú bíróság az ítélete [73] bekezdésében határozta meg az egyes terheltek vonatkozásában általa megállapított vagyoni hátrány teljes összegét. Ez a III. rendű terhelt tekintetében az ítélet [75] bekezdésében, a tényállási pontokban meghatározott részcselekményekkel összefüggő vagyoni hátrány matematikai számítása alapján azonban téves. A másodfokú ítélet [75] bekezdésben írt felsorolás alapján a vagyoni hátrány összege a III. rendű terhelt terhére, a Btk. 376. § (1) bekezdés, (6) bekezdés a) pontja szerint minősülő hűtlen kezelés bűntettével érintett cselekményben 1.455.246.535 forint, a Btk. 376. § (1) bekezdés, (5) bekezdés a) pontja szerint minősülő hűtlen kezelés bűntettével érintett cselekményben 482.394.363 forint, ez összesen 1.937.640.898 forint, vagyis 89.309.275 forinttal kevesebb, mint ahogyan azt a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet [234] bekezdésében kijavította.

[168] 5.6. A tényállás belső ellentmondásossága körében jegyzi meg a Kúria, hogy II. rendű terhelt védője által a tényállás 8.e. pontjában írt részcselekményt érintő kifogását azonban nem osztotta.

[169] A másodfokú bíróság az ítélete [75] bekezdésében I. rendű és III. rendű terhelt terhére a tényállás 8.b. és 8.e., II. rendű terhelt terhére a 8.b. pontjában írt részcselekmények felrovását rögzítette.

[170] Kétségek nélkül a tényállás 8. pontját érintően az elsőfokú ítélet [159] bekezdésében rögzítettek, miszerint a hitelnújtások közül döntéshozóként I. rendű, III. rendű és IV. rendű terheltek valamennyi hitelügyletben részt vettek, míg a 8.e. pontban írt ügyletben II. rendű terhelt nem vett részt, többféle értelmezésre ad lehetőséget.

[171] A mondat, a szövegkörnyezet és a logika szabályai szerint e megállapítás helyes értelme, hogy a döntéshozatalban II. rendű terhelt kizárólag a 8.e. pontban írt ügyletben nem vett részt. Ezt megerősítendő, hogy a másodfokú bíróság azon ügyleteket, ahol valamely terhelt nem tartózkodott, nem vett részt, vagy nemmel szavazott a tényállás módosítását követően a bűnösség köréből kihagyta. Jelen esetben erre nem került sor, mint ahogy olyan ténymódosítást sem végzett, amellyel II. rendű terheltet a 8. pontban írt tényállás teljességéből mellőzte volna. Az ítélet indokolásának egyéb részében tett ténymegállapítás szerint {elsőfokú ítélet [1273]-[1274]} a 175.000.000 forint összegű hitelnél I. rendű, II. rendű, III. rendű és IV. rendű terhelt egyhangúlag támogatta a hitel kihelyezését, míg a 290.000.000 forint összegű hitelnél II. rendű terhelt esetében a jelölés tollal áthúzásra került és aláírása nem található a jelenléti íven. Ez pedig egyértelművé teszi a felvetett védői aggályt, vagyis, hogy II. rendű terhelt a tényállás 8.b. pontja szerinti hitel kihelyezésére valóban igennel szavazott.

[172] E tényállásrésznél II. rendű terhelt védőjének azon kifogása sem helytálló, hogy a teljes vagyoni hátrány összegébe a másodfokú bíróság a 8.b-c. pontokban rögzített vagyoni hátrányt is beleszámította volna, ez a másodfokú ítélet [75] bekezdésében írtak alapján az összeadás matematikai műveletével cáfolható.

[173] 5.7. A fentieken túl – az irányadó tényállás alapján – további aggály a másodfokú bíróság által megállapított folytatólágosság körében érhető tetten.

[174] Az nem vitás, hogy a felelősségre vonás alapja mindhárom terhelt estében lényegében az olyan hitelkihelyezések, amelyek mögött a terhelteknek a működésükre irányadó szabályok szándékos megszegésével meghozott döntése áll, amennyiben azzal összefüggésben a takarékszövetkezetnél vagyoni hátrány keletkezett.

[175] Ebből a szempontból az elkövetési magatartást megvalósító tevékenység a döntés meghozatalának dátumával azonosítható.

[176] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságnak a cselekmény természetes egységként értékelő álláspontját elvetette azzal, hogy még a saját gondolatmenete alapján is az I rendbeli folytatólágosan elkövettként minősítése lett volna a helyes, azonban miután egyes részecselekmények a bűnösség körében nem voltak értékelhetők, a rövid időköz törvényi feltétele hiánya folytán kellett az egyes bűnösség körébe tartozó részecselekményeket csoportosítani. Erre tekintettel módosította a minősítést mindhárom felülvizsgálattal érintett terhelt esetében 2 rendbeli folytatólágosan elkövetett bűncselekményre. Álláspontjának és indokolásának a ténybeli alapok azonban nem felelnek meg.

[177] A másodfokú bíróság I. rendű terhelt terhére a folytatólágosság keretébe tartozóan 1 rendbeli cselekményként a 3.a-d., 6., 8.b.,12.,14.b.,15.,17.a-b. pontjait, további 1 rendbeli cselekményként a tényállás 5.d-e., 8.e.,17.c. és 18. pontjait róta fel.

[178] A hitelnújtásról való döntés időpontjai szempontjából az érintett időintervallum első esetben 2010. március 16. napja (3.a. pont) és 2012. szeptember 29. napja (17.b.) közötti, a második esetben 2012. szeptember 29. napja (17.c.) és 2013. október 11. napja (8.e. pont) közötti időszakot jelenti. Azon túl, hogy már ez alapján is szembeűnő a két bűncselekményben az elkövetési idők párhuzamossága, az már egyáltalán nem magyarázható, hogy hogyan lehet egymástól elkűlönűlő folytatólágosság része olyan cselekmény, ahol a döntésre ugyanazon a napon került sor. Márpedig a másodfokű ítélet szerint a 17.b. és 17.c. részecselekmények, ahol a döntés időpontja azonos, 2012. szeptember 27., az egyik cselekmény az egyik, a másik a másik folytatólágos egység része. (Ehelyűtt a Kűria azt is megjegyzi, hogy a tényállás 14.b. pontjában a döntés időpontjaként az elsőfokű ítélet [197] bekezdésében 2013. március 19. napja szerepel, amely azért aggályos, mert a szerzűdés a [194] bekezdés szerint 2012. március 20. napja, a lejárat napja pedig 2013. március 15.)

[179] A fenti megállapítások II. rendű és III. rendű terhelt tekintetében is igazak. II. rendű terhelt esetében mindez úgy alakul, hogy az érintett időintervallum első esetben ugyanaz, mint I. rendű terheltnél, a második folytatólágos egység kezdű napja is hasonlóan 2012. szeptember 29. (17.c.), záró napja pedig 2013. október 9. (5.e. pont). III. rendű terhelt esetében az első folytatólágos egység kezdű napja a másodfokű bíróság által írtak alapján 2011. szeptember 26. (14.a. pont), záró napja 2013. október 11.(8.e.), a másik időszak pedig 2010. március 6. napja (3.a.) és 2013. március 19. (14.b.) napja közű esik.

[180] 5.8. A minűsítés megállapítása körében maradvá pedig az is lényeges körűlmény, hogy a másodbírói tényjavítás folytán irányadó tényállás szerint a hitelek közűtt szabadfelhasználásű, lejárat nélkűli hitelek is voltak, mindez a bűncselekmény stádiumával összefűggésben vet fel – a határozatból kitűnűően nemcsak megválaszolatlan, de fel sem merűlt – kérdéseket.

[181] 6. Megállapítható tehát, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított belső ellentmondással bíró tényállás ellentmondásosságát a másodfokú bíróság ténymódosító tevékenysége tovább fokozta, ekként a jogerős tényállás tényei mindhárom terhelt terhére rótt bűncselekményekre vonatkozó, egymással belső ellentmondásban álló, konkuráló, ilyen formában egyértelmű jogkövetkeztetés levonására nem alkalmas ténymegállapításokat tartalmaznak.

[182] A fentiek okán a Kúria nem volt abban a helyzetben, hogy egyértelműen állást foglaljon a felülvizsgálattal érintett terheltek bűnössége körét érintő kérdésben. Ezért a felülvizsgálatban irányadó tényállás alapján nem ítélt meg, hogy a megtámadott határozat üggyöntő rendelkezése a büntető anyagi jog szabályaival összhangban álló-e.

[183] 6.1. Ha a felülbírálat eredményeként az indítvány – így a megjelölt, illetve hivatalból vizsgálendő felülvizsgálati ok – alapos, akkor főszabályként a Kúriának határozatot kell hoznia és a törvénynek megfelelően meg kell változtatnia a megtámadott határozatot.

[184] Kivétel ez alól:

- a Be. 649. § (2) bekezdés a)-d) pontja szerinti eljárási szabálysértés,
- a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont ac) és ad) alpontjai szerinti – a terhelt felmentését, vagy az eljárás megszüntetését eredményező – anyagi jogi szabálysértés,
- ha az iratok alapján nem lehetséges törvénynek megfelelő határozatot hozni, valamint a Be. 649. § (4) és (5) bekezdés szerinti esetben, ha az eljárás megismétlése szükséges.

[185] Utóbbi esetben a Kúriának a megtámadott határozatot, illetve annak jogsértő részét hatályon kívül kell helyeznie (és az eljárást meg kell szüntetnie, vagy a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságot új eljárásra kell utasítania, vagy pedig az ügyiratokat az ügyésznek kell megküldenie), megváltoztató határozatot nem hozhat [Be. 663. § (1) bekezdés a), b), c) pont és (2) bekezdés].

[186] Mindezekre tekintettel a felülvizsgálati eljárásban – az érdemi felülbírálatra alkalmatlansága folytán – a megtámadott határozat hatályon kívül helyezését eredményezi, ha a jogerős ítéletben megállapított tényállás olyan ellentmondásokat tartalmaz, amelyek miatt a büntetőjogi felelősségre vonás szempontjából jelentős kérdésekben (a terhelt bűnösségének megállapítása, felmentése, az eljárás megszüntetése, a bűncselekmény minősítése, illetve a Btk. anyagi jogi szabályainak megfelelően kiszabott büntetés vagy alkalmazott intézkedés) nem állapítható meg, hogy a bíróság milyen tényállásra alapította ítéletének a felülvizsgálati eljárás alapjául szolgáló rendelkezéseit [Kúria Bfv.I.1004/2020/13. (BH 2021.280.)]. Jelen ügyben mindhárom felülvizsgálattal érintett terhelt tekintetében – ez a helyzet.

[187] A Be. 663. § (4) bekezdés b) pontja lehetővé teszi, hogy a Kúria csak a másodfokú bíróságot utasítsa új eljárásra, ha a törvénynek megfelelő határozat a másodfokú bíróság eljárásának megismétlésével is meghozható. Erre akkor kerülhet sor, ha a tényállás hiányosságai a másodfokú bíróság tényállás-helyesbítő eszközeivel [Be. 593. § (1)-(2) bekezdés] orvosolhatók. Jelen esetben az ellentmondó ténymegállapítások túlnyomó része éppen a másodbírói tevékenység folytán álltak elő.

[188] Mindezek után a felülvizsgálati indítványokban a tényállási elemek hiányára vonatkozó kifogások és a büntethetőséget kizáró megengedett kockázat vizsgálata okafogyottá vált.

[189] A kifejtett érvek mentén a Kúria – a Be. 660. § (1) bekezdés főszabálya szerinti tanácsulésen, a Be. 655. § (2) bekezdése szerinti összetételben eljárva – a Győri Ítéltábla mint másodfokú bíróság ítéletét a Be. 663. § (1) bekezdés b) pontja alapján I. rendű, II. rendű és III. rendű terhelt tekintetében hatályon kívül helyezte és az anyagi jogi szabálysértést megvalósító másodfokú bíróságot új eljárásra utasította.

[190] 6.2. A Kúria a Be. 663. § (3) bekezdése szerinti utasításként írja elő, hogy a megismételt eljárásban az elsőfokú ítélet felülbírálata során az eljárási szabályok elsőfokú bíróság általi megtartásának ellenőrzését követően az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás megalapozottságát vizsgálja. Részleges megalapozatlanság észlelése esetén annak kiküszöbölésére köteles, a hiányzó ténymegállapítást pótolhatja, illetve a téves ténymegállapítást kijavíthatja a Be. 593. §-ában írt korlátok között, az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma, ténybeli következtetés vagy a felvett bizonyítás alapján.

[191] A megalapozott, hiánytalan és önellentmondásoktól mentes tényállás alapján szükséges állást foglalni a terheltek büntetőjogi felelőssége és terjedelme, avagy annak hiánya körében.

[192] 6.3. A Be. 856. § (1) bekezdés a) pontja szerint a bűnügyi költséget a befizetéstől a visszatérítés időpontjáig eltelt időre számított mindenkor törvényes kamatával együtt a terheltnek vissza kell téríteni, ha rendkívüli jogorvoslat folytán a jogerős ügydöntő határozatot a bíróság hatályon kívül helyezte, és megismételt eljárást kell lefolytatni. A Be. 857. § (1) bekezdés c) pontja pedig előírja, hogy a visszatérítést felülvizsgálat esetén a Kúria rendeli el. Ennek megfelelően a Kúria elrendelte a bűnügyi költség megfizetésére egyetemlegesen kötelezett I. rendű, II. rendű és III. rendű terhelt részére az eddig esetlegesen megfizetett bűnügyi költség mindenkor törvényes kamatával történő visszatérítését.

[193] **IV.** A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

Budapest, 2025. január 9.

Dr. Harangozó Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Boros Tibor s.k. bíró, Dr. Nagy Antal s.k. bíró

A Kúria Bfv.II.339/2024/28. számú végzése 2025. január 9. napján véglegessé vált.

Budapest, 2025. január 9.

Dr. Harangozó Attila s.k.

a tanács elnöke